

J e g y z ő k ö n y v

az Országos Köznevelési Tanács

2004. december 9-én, csütörtökön, 10 órai kezdettel
az Oktatási Minisztérium (Budapest V., Szalay u. 10-14.)

A/3 számú tanácstermében megtartott

üléséről

Napirend:

1. Az „Európai mérföldkövek” közoktatás területén történő megvalósításához készített cselekvési terv véleményezése

Előadó: Brassói Sándor főosztályvezető-helyettes

Meghívott: Halász Gábor főigazgató

2. Előterjesztés „A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve” kiadásáról szóló OM-rendeletéről

Előadó: Nagy Gyöngyi Mária vezető főtanácsos

3. Az OKNT állásfoglalásnak kialakítása a „Judaisztika” érettségi vizsgatantárgy központi követelményéről

Az OÉVB álláspontját Horn György ismerteti

Elnököl: Dr. Loránd Ferenc, az OKNT elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Pavlászky Éva és Varga Erzsébet (Magyar Gyorsírók és Gépírók Országos Szövetsége beszédgyorsíró szolgálat)

Az ülés résztvevői

Az Országos Köznevelési Tanács részéről:

Dr. Báthory Zoltán
Dr. Dobos Krisztina
Farkas István
Dr. Hadházy Tibor
Dr. Hoffmann Rózsa
Horn György
Dr. Karlovitz János
Dr. Kelemen Elemér
Liskó Ilona
Dr. Loránd Ferenc
Nagy József
Dr. Polinszky Márta
Dr. Szenes György
Dr. Trencsényi László
Dr. Vágó Irén

Meghívottként:

Brassói Sándor főosztályvezető-helyettes (OM)
Dr. Halász Gábor főigazgató
Nagy Gyöngyi Mária vezető főtanácsos (OM)
Szabó Imre Ernő
Kosinszky Zsuzsa
Ambrus István

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 07 perc)

DR. LORÁND FERENC, az OKNT elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó reggelt kívánok! Szeretettel köszöntöm az OKNT megjelent tagjait és vendégeinket, Halász Gábor és Brassói Sándor urakat, akik az első napirendi ponthoz hivatalosak. Jelentem, hogy a Zsuzsától most megkapott névsoron elég sok távolmaradást jeleztek, akik nem tudnak itt lenni: Brezsnýánszky László, Kompaktor Emília, Vágó Péter hivatalból távol, Szabados Lajos sajnos, beteg, Szakács Mihályné is hivatalból távol, Vágó Irén, Vass Miklós, Vekerdy Tamás.

Az OKNT tanácskozási jellege most már garantált, a határozatképes létszám nem állt így össze. Ez nem jelenti azt, hogy ne terjesszem be a napirendi pontot vitára. Önök megkapták.

A kiegészítem annyi, hogy összeállítottam a múltkori jegyzőkönyv alapján a feladatokat. Azt akkor nem emeltük határozattá, mert kifutottunk az időből, most is csak azt kérem, hogy a tervezés érdekében vagy bólintsunk rá vagy pedig egészítsék ki. Tehát ezt vegyük fel a negyedik napirendi pontba egyebekként.

Kérdezem, hogy az előterjesztett napirendet ezzel a kiegészítéssel megszavazzák-e? Dobos Krisztinái a szó.

DR. DOBOS KRISZTINA: Elnézést, elnök úr, csak korábban el kell menni, viszont szeretnék két dolgot kérni. Az egyik, hogy januárban tárgyaljuk meg a PISA-felmérés eredményét, a másik pedig, hogy készül egy mobilitási stratégia az OM-ben, és azt szeretném javasolni, hogy azt is tárgyaljuk meg, még mielőtt elfogadásra kerül a stratégia, vagy nem tudom, hogy elfogadták-e, de mindenképpen jó lenne, mert ez nagyon fontos, nemcsak a felsőoktatásban, hanem a közoktatásban is. Tehát ezt a kettőt vegyük fel a napirendre.

ELNÖK: Akkor engedjék meg, hogy azt javasoljam, hogy kezdjük most azzal az üléssel, hogy ezt megbeszéljük és utána térjünk rá a napirendre. Ez mikorra javasolja? Januárra?

DR. DOBOS KRISZTINA: A PISA-t mindenképpen januárra gondolnám, hogy minél előbb tudjunk róla beszélni.

ELNÖK: Félek, hogy Szabados Lajos nem lesz egészséges még januárra, úgyhogy a napirendbe befér, de akkor előre vesszük. Tehát a januári első napirendi pont lesz a PISA, és a tankönyvellátást eleve kiiktatjuk.

HORN GYÖRGY: Bocsánat, az érettségit azt gondolom, egyébként is érdemes lenne egy hónappal későbbre tenni, mert a jelentkezések február 15-ei határidővel zajlanak. Persze, nagyon sok minden van, de lehet, hogy érdemes akkor ezt megvárni.

ELNÖK: JÓ. Az alapképzési vizsga már eléggé halasztódott, de mi egyszer úgy határoztunk, hogy a két vizsgát együtt volna érdemes tárgyalni, mert összefüggenek. Tehát ezt az egész januári napirendet áttesszük februárra, és januárra csak egyet veszünk fel, a PISA-t, az úgyszólván elég komplex. Szerintem az jó néhány kérdést, ami részleteiben benne van a tematikában, érinteni fog.

DR. DOBOS KRISZTINA: Esetleg ha az elnök úr megkérdezné, hogy ez a mobilitási stratégia, amit az OM készített, milyen állapotban van, akkor azt esetleg lehetne tárgyalni.

ELNÖK: Így van. Én ezt felvetem. Nem ismerem ezt a tervezetet. Akkor maradjunk abban, hogy a januári napirendi pont egyelőre ez, és ettől függően meglátjuk, hogy mi tolódik tovább februárra. Azt azonban el kellene döntenünk a nyíregyházi kihelyezett ülés előkészítése miatt, hogy maradunk-e februárban a kistérségi együttműködésnél, mert akkor ebben dolga van néhány nyíregyházi kollégának, mindenekelőtt Tibornak, hogy megtárgyalja.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Csak kérdezném, hogy nem tévedés-e, mert 9-e az szerda, csütörtök pedig 10-e.

ELNÖK: Akkor elnéztem a naptárt. Mindig csütörtök, csak én elbambultam. *(Dr. Hoffmann Rózsa: Egyébként maradjunk, azt javasolnám.)*

DR. SZENES GYÖRGY: Egy kiegészítem lenne még az érettségivel kapcsolatosan. Ne februárra, hanem márciusra tegyük az érettségit, mert a jelentkezések február 15-ig lesznek, és akkor már tudunk valamit mondani vagy az OKÉV tud valamit mondani, hogy mennyi...

ELNÖK: Tehát az egész január átmegy márciusra, és a február marad és aztán meglátjuk.

DR. POLINSZKY MÁRA: Itt meglepve látom, hogy a februári ülésen a szakiskolai kerettantervek jóváhagyása előterjesztőjének én vagyok odaírva. Van egy kerettantervi bizottság, Nagy József annak az elnöke, neki kellene az előterjesztőnek lenni.

ELNÖK: Ez teljesen pragmatikus megfontolás volt a részemről, gondoltam, hogy itt majd úgymint megbeszéljük akkor. Jó, kicseréltem. Köszönöm szépen az észrevételeket. Akkor kérdezem - most már nem térünk vissza akkor a feladattervre, ennél maradunk -, hogy a másik három napirendi pont elfogadható-e a mai napra. *(Szavazás.)* Igen, köszönöm szépen.

Akkor kérem az első előadónkat, Brassói urat, hogy vezesse fel a témát. Nem tudom, ti hogy beszéltétek meg egymással, de akkor rögtön utána Halász Gábor szólna, jó? *(Brassói Sándor: Igen.)* Köszönöm szépen.

BRASSÓI SÁNDOR: Tisztelt Tanács! Köszöntöm a jelen lévő tanácstagokat, és rögtön azzal kezdeném, hogy visszautalok az előző ülésre, amikor is részletesen felvezettem ennek a napirendi pontnak az anyagát.

Azt gondolom, részletesen beszéltem arról, hogy a lisszaboni stratégia és az ahhoz kapcsolódó egyes politikák rendszere miért fontos, miért meghatározó az európai térség, sőt, a világ egésze számára, és kiemelten annak fontosságát, hogy ehhez a programhoz milyen célok rendelődtek az Európai Unió részéről. Beszéltem arról is, hogy ebben a folyamatban és az azt megelőző tíz-tizenöt éves folyamatban jól érzékelhető, hogy az oktatás-képzés területe mindenképp a fő áramba helyeződik a korábbi, kicsit oldalsó területekről.

Beszéltem arról is, hogy a tagállamoknak van egy olyan feladatuk, hogy a saját oktatási rendszereikre és munkaerő-piaci folyamataikra építkezve kialakítsanak egy nemzeti stratégiát annak érdekében, hogy azok az Európai Unió által kijelölt mérföldkövek, amelyek 2010-ig, sőt, azt követően is nagyon nagy jelentőséggel fognak bírni az oktatás-képzés szempontjából, a tagállamok szintjén – természetesen a helyi viszonyokhoz igazítva, a tagállamok egyéni vállalásaival – segítsék és előrébb vigyék az egész európai térség fejlődését, gazdaságát úgy, hogy közben a társadalmi kohéziót fokozzák, új munkahelyeket teremtenek, fenntartható fejlődést hoznak maguk után.

Az anyag természetesen az európai uniós célkitűzésekkel összhangban, az Európai Unió által megfogalmazott európai mérföldkövekkel szinkronban próbált meghatározni olyan hazai intézkedéseket, amelyek első lépésben a 2010-ig tartó munkaprogramhoz igazodva, reálisak, lehetségesek és megvalósulhatnak.

Beszéltem arról is, hogy a közoktatás nem mindegyik területen közvetlenül felelős. Az anyagban az a három mérföldkő található, amelyben a közoktatási terület az első helyi felelősséget kapta a miniszteri értekezleten az OM-ben, és feladatul kapta, hogy ehhez készítsen egyfajta tárca cselekvési tervet. Természetesen tudnunk kell, hogy a gondolataink, az ötleteink nagyon színesek voltak, az anyagi lehetőségeink, amelyekkel ezeket meg lehet tartani, és vinni lehet, sokkal szerényebbek. Úgyhogy megpróbáltuk összeötvözni a lehető legjobb

megoldásokat, tudva persze azt, hogy 2010-ig az idő viszonylag hamar eltelik, és az oktatási intézményekben tanuló diákok életkora és a lisszaboni folyamat által elvárt kimeneti pontok sokszor nagyon közel vannak egymáshoz – gondolok itt különösen az alacsony olvasási képességgel bíró tanulók számának csökkentésére –, ezért bizonyos értelemben korlátozott cselekvési lehetőségeink vannak. Igyekeztünk az egyes mérőföldkövekhez az általunk – ez az „általunk” az Oktatási Minisztériumot jelenti – a legpraktikusabb, legkézzelfoghatóbb programokat illeszteni.

Ennyit szántam felvezetésnek. Annyit még hozzátennék, hogy szinte a múltkori üléssel egy időben tették közzé azt a jelentést, amelyik az Európai Unió egy nagyon magas szintű szakértői munkacsoportjának a jelentése, a Wim Kok-jelentés, és ez volt az a jelentés, ami meglehetősen kritikával illette ezt a folyamatot, és nagyon intenzíven arra ösztönzi a tagállamokat, a tagállamok politikusait, az Európai Unió döntéshozóit, hogy sokkal hatékonyabban, sokkal koordináltabban kell ezt a munkaprogramot véghez vinni. Ez természetesen igaz ez a tagállamokra is: valóban, a 2010-es célok érdekében egy kooperatívabb, elmélyültebb programot kell megvalósítani.

Amit még fontos megemlítenem – és kapcsolódik az anyaghoz –, hogy a tárca az élethosszig tartó tanulás stratégiáját készíti. Úgy gondolom, ez érdemes arra, hogy bekerüljön az OKNT valamikori napirendjei közé. Ebben a stratégiában az Oktatási Minisztérium mellett a Foglalkoztatási Minisztérium is meghatározó szerepet tölt be. Ez azért lényeges, mert jól látszik, hogy az előterjesztés bizonyos elemeihez folyamatos kapcsolatok kiépítése szükséges a Foglalkoztatási és Munkaügyi Minisztériummal. Ezért önmagában az ebben az előterjesztésben látható programcsomag-javaslat nem elegendő, az LLL-stratégia – tehát az élethosszig tartó tanulás – megalapozása és támogatása mint kormányzati stratégia kell még e mellé a programjavaslat mellé, hogy mindenki lássa majd, a kormányzat milyen programok mentén próbálja ezt a feladatot megvalósítani.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Halász Gábor!

DR. HALÁSZ GÁBOR: Én is szeretném üdvözölni a testület tagjait, és megköszönni a meghívást erre az ülésre. Arra gondoltam, hogy egyfelől egynéhány olyan dolgot mondanék ennek az egésznek a kontextusáról, ami talán segít annak a megértésében, hogy egyáltalán miért kerül ide egy ilyen téma, és hogy egy ilyen testület mit kezdhet ezzel a témával, másfelől pedig erről a három konkrét, a közoktatás által felvállalt, vagy a közoktatás számára kijelölt mérőföldkövel kapcsolatban tennék néhány konkrét megjegyzést.

Ami a kontextust illeti, az első dolog, amit én fontosnak érzek hangsúlyozni, az az, hogy mérőföldkövek állítása vagy benchmarkok megfogalmazása egy olyan általános kormányzati eszközzé vált egy sor fejlett országban, amelynek tulajdonképpen itt csak egy megnyilvánulását látjuk. Egy bevett, folyamatosan használt kormányzati eszközzel van szó, és hosszú távon arra lehet számítani, hogy ezt a kormányzati eszközt fogják alkalmazni, és ez el fog terjedni – egyébként az üzleti világból jött át a kormányzati gyakorlatba.

Ide tartozik az, hogy maga az Európai Unió határozottan elkötelezte magát ennek a kormányzati eszköznek a használatára mellett. Az Európai Unión belül zajló kormányzati reform mint az unió egy kiemelten fontos eszközét jelöli meg minden ágazatban. Más ágazatokban ezt már hosszabb ideje használják.

Talán még ide tartozik, hogy van ebben egy sor olyan kockázati tényező, veszélyforrás, amit érdemes tudni azoknak, akik ezt az eszközt alkalmazzák, egy olyan eszközt, ahol konkrét mutatókra, indikátorokra épülő mérőföldköveknek a kijelölése történik. A közigazgatási-kormányzati gyakorlatban – és ennek jeleit ebben az anyagban is elkerülhetetlenül látni lehet – nagyon gyakran megtörténik az, hogy a primer célokról, amelyek teljesítése érdekében mérőföldköveket tűznek ki, a figyelem átterelődik magára a mérőföldköre vagy az indikátorokra, és már a közigazgatási gépezet úgy működik, hogy egy mutatónak a teljesülését akarja elérni

úgy, hogy elfeledkezik néha, mi az a mögöttes, primer oktatáspolitikai cél, aminek a teljesülése ellenőrzésének érdekében a mutatót meghatározták.

Ez egy olyan dolog, ami egy ilyen állandó éberséget kíván, amikor a mérföldköveket használják kormányzati eszközként. Azt gondolom, hogy ez itt is figyelmet érdemel.

A második dolog, amit a kontextussal kapcsolatban szeretnék mondani, az konkrétan ezeknek az oktatási mérföldköveknek a létrejötte. Azt hiszem, ezt is fontos látnunk, hogy egyáltalán lássuk, hogy mennyire stabil ez a folyamat, mennyire lehet arra számítani, hogy nem egyszerűen csak egy divatról, egy aktuális helyzetről van szó, hanem két év múlva, öt év múlva, tíz év múlva is itt lesznek ezek a dolgok az asztalunkon.

Arról, hogy ezt a módszert, hogy mérföldkövek meghatározása, konkrét mutatókra épülő mérföldkövek meghatározása, az oktatás területén is alkalmazzák, erről az uniós tagállamok államfői döntöttek a 2000 tavaszán megtartott lisszaboni találkozójukon. Tehát ez egy nagyon magas szintű politikai döntés eredményeképpen jött létre. Az államfők ezen a lisszaboni tanácson érdekes módon egyszerre két dolgot indítottak el. Egyfelől elindítottak egy olyan folyamatot, amit úgy szoktak nevezni, hogy az objectives folyamat, tehát az oktatás területére specifikus célok kijelölése, ezekhez indikátorok hozzárendelése, ugyanakkor viszont mintha nem bíztak volna abban, hogy ez a folyamat kellő gyorsasággal megy előre, hogy nem fog szétfolyni, rögtön ők maguk specifikus mérföldköveket meghatároztak. Tehát maga a lisszaboni döntés tartalmaz ilyen mérföldköveket. Nekem az az érzésem, mintha nem bíztak volna abban, hogy az oktatási miniszterek elég gyorsan meg fogják ezt csinálni. Ezért párhuzamosan megy ez a két egymást erősítő, egymással interpelláló folyamat, a mérföldkövek és az objectives folyamat.

Ahogy ez az anyag is tartalmazza, az a konkrét, magas szintű és jogi kötelezettségekkel járó döntés, hogy melyek legyenek azok a konkrét mutatókra épülő mérföldkövek, amelyek alapján ez a Lisszabonban eldöntött oktatáspolitikai koordináció zajlik. Erről 2003 tavaszán döntött a miniszterek tanácsa. Ott határozták meg konkrétan ezt az öt, illetve van egy hatodik mérföldkő, az oktatási ráfordítások kérdése, csak ahhoz még nem rendeltek hozzá konkrét mutatókat.

Az oktatási miniszterek ebben a tanácsban tulajdonképpen egy kicsit felpuhították az eredeti javaslatot, és azt fogalmazták meg, hogy nem szabad a tagországok számára óáltaluk konkrétan teljesítendő mérföldköveket meghatározni, hanem a közösség egésze számára kell, igaz ugyan, hogy a tagállami cselekvések hatására lehet a közösségi mérföldköveket teljesíteni.

Tehát történt egy ilyen felpuhítás, de ez nem jelenti azt, hogy a közösség a tagállamok részéről nem vár el aktív cselekvést.

Hogy mennyire elvár, ezt jól lehet látni, hogy noha nem fogalmaztak meg ilyen konkrét tagállamokra szóló követelményeket, akkor, amikor először megtörtént ennek a folyamatnak az értékelése 2004 tavaszán, amikor a bizottság és a miniszterek tanácsa egy közös jelentést készített el az objectives folyamat előrehaladásáról, akkor azért ebben a jelentésben benne voltak olyan táblázatok, itt mutatom ezeket (*Felmutatja.*), amelyek minden egyes országra, az újonnan csatlakozó országokra is mutatják, hogy hol tartanak ezeknek a konkrét mérföldköveknek a teljesítésében. Ez úgy mutatja, hogy az Unió, a csatlakozó országok és a régi tagállamok.

Tehát noha nem fogalmaztak meg kötelezettséget jogi értelemben, az értékelés ennek ellenére zajlik. Ugyanez a közös döntés azt is kimondta, hogy ezentúl két évente készül ilyen közös értékelő jelentés, tehát legközelebb 2006-ban várható, hogy a közösség megint - noha nincsen jogi kötelezettség - értékel, és ennek nagyon nagy hatású ilyen visszajelző szerepe van. Ennyit magáról a kontextusról.

Hogy miért kell egy ilyen jellegű testületnek ezzel foglalkozni? Azt gondolom, hogy több oka is van ennek. Az egyik az, hogy ezek olyan kiemelkedő oktatáspolitikai célokhoz kapcsolódnak, amelyek tulajdonképpen mindenre kisugároznak, még akkor is, ha a direkt kapcsolatok nem mindig vehetők észre, mert ezek tartós célok. Olyan tartós célok, amelyeket nem változtatnak meg a belső, az egyes tagországokon belüli belpolitikai változások. Ezek a célok döntően ágazaton kívülről származnak, az oktatási ágazaton kívülről, tehát tulajdonképpen a gazdasági,

társadalmi modernizációs célokból az ágazatokra háruló célokról van szó, ami azt jelenti, hogy magának az ágazati politikának a változásai, belpolitikához kapcsolódó változásai is kevésbé érinti őket, ugyanakkor viszont az ágazatnak és az ilyen jellegű testületeknek, szervezeteknek kell azon gondolkodni, hogy hogyan lehet ezeket lefordítani olyan specifikus ágazati célokra, hogyan lehet ehhez hozzárendelni specifikus ágazati eszközöket, amit kívülről, az Unió szintjéről vagy más ágazatokból nem lehet látni.

Akkor most rátérnék a konkrétumra: a közoktatás esetében a hat mérföldkő közül három olyan van, ahol a közoktatási szakterület kapta meg azt, hogy figyeljen ezeknek a teljesítésére, ezekhez intézkedéseket rendeljen hozzá. Az első a korai iskolaelhagyók. A korai iskolaelhagyókkal kapcsolatban az, amit fontosnak érek hangsúlyozni, az az, hogy ahogy a benchmark-okról döntő miniszteri tanácsi döntés meghatározta ennek a tartalmát, lábjegyzetben ugyan, de ott van benne, hogy mit is jelent ez a dolog, ez benne van ebben az anyagban, és azt gondolom, hogy ez a definíció nagyon fontos, mert ha máshogy definiáljuk, akkor nem biztos, hogy abba az irányba megyünk el.

Úgy definiálták, hogy a 18 és 24 éves népességen belül azoknak az aránya, akikre két dolog jellemző: egyfelől alsó középfokú szinttel egyenlő vagy annál kisebb a végzettségük, másfelől nem vesznek részt képzésben, és 10 százalékos határt állapítottak meg. Ez egy olyan célt fogalmaz meg, ami jellegzetesen csak ágazatközi együttműködéssel, vagy ágazaton, az oktatási és különösen a közoktatási ágazaton kívüli eszközökkel érhető el. Hiszen 10 százalék alá biztos, hogy nem lehet levinni azoknak az arányát, akik alsó középfokú végzettséggel vagy ennél kevesebbel rendelkeznek. Ezt nem lehet elérni, ami azt jelenti, hogy eleve a 10 százalék felettiekéről van szó. Tehát a kérdés az, hogy a felette lévők közül milyen arányban lehet elérni, hogy belépjenek 18-24 éves korukig vagy ebben az időszakban képzésbe. Mi következik ebből a közoktatás számára? Hogy hogyan lehet elérni azt, hogy motiváltak és képesek legyenek arra, hogy belépjenek.

Ilyen szempontból azok az intézkedések, amelyek itt megjelennek az anyagban, azok tulajdonképpen tágran értelmezik ezt a feladatot. Amit ezzel kapcsolatban fontosnak érek, hogy itt nagyon erősen fókuszálni kell arra a csoportra, amelyik ebből a szempontból fontos lehet. Majd visszatérek a harmadik mérföldkőnél arra, hogy szerintem mi lehet itt a kulcseszköz, mert itt is ugyanaz jelenik meg kulcseszközként.

Ami a felső-, középfokú végzettséggel rendelkezők arányát illeti, azt lehet látni az előterjesztésből is és lehet látni a korábbi közös értékelésből is, hogy a csatlakozó országok esetében ezzel túlságosan sok gond nincsen, hiszen ezek az országok eleve olyan oktatási rendszereket hoztak létre, és olyan demográfiai változások zajlanak ezekben a rendszerekben, hogy nem ez az igazán nagy dilemma.

Tulajdonképpen nekünk más típusú problémánk van, mint ami az EU-tagországoknak: hogy a magas arány elérése után vagy azzal párhuzamosan hogyan lehet biztosítani azt, hogy kellően differenciált oktatással sikeres legyen, ne csak mennyiségi mutató legyen, hanem minőségi. A harmadik célkitűzés az, hogy lecsökkenteni azok arányát, akik az alapvető olvasási képességnek nincsenek a birtokában. Ebben a PISA-vizsgálatokat veszi alapul az EU. Ezzel kapcsolatban három dolgot hangsúlyoznék.

Az első, hogy az Európai Unió egyszerűen átvette a PISA-t. Amikor meghatározták, hogy mi az a mutató, amelynek alapján ennek a célnak a teljesítését értékelni lehet, akkor egyértelműen és határozottan a PISA-vizsgálatra mutattak rá. Ez egy óriási horderejű dolog. Nem magától értetődő. Az EU-nak vagy a közösségnek lehetne egy olyan stratégiája is, hogy azt mondja, az egy globális ügy, mi nem azt akarjuk csinálni. De a közösség tagjai úgy döntöttek, hogy a PISA az, ami a közösség céljainak is megfelel. Egyelőre nem született komoly javaslat sem arra, hogy egy párhuzamos, alternatív értékelési megközelítést alkalmazzanak. Ez hallatlan módon felértékeli a PISA-t: uniós üggyé teszi. Ezért erre nagyon érdemes koncentrálni.

A második, hogy ez a mérföldkő egyértelműen azokra koncentrál, akik a PISA-vizsgálatban a 0 vagy 1-es szintet érték csak el. Ez nem általában az alapvető készségekre koncentrál: a cél azoknak az arányát csökkenteni, akik a 0-s és 1-es szinten vannak. Ez egy nagyon erős

fókuszálást igényel az erre vonatkozó politikán belül. Hozzá kapcsolunk egy csomó, az alapkészségekhez kapcsolódó fejlesztést, de tudnunk kell, hogy az eredeti célkitűzés egyértelműen erről a – nálunk talán 22 vagy 26 százalékot kitevő – csoportról szól.

Végül a harmadik, amit ehhez hozzátennék: nem tudom, mennyire ismert, de azt hiszem, volt már itt szó róla, hogy az Európai Unió belül az objectives folyamat keretében folyik egy hallatlanul intenzív egyeztetés ezeknek az alapkészségeknek, alapkompenciáknak – a basic skill-eknek – a meghatározásáról. Hozzáteszem: amikor az előbb említettem, hogy a lisszaboni tanácskozáson az államok konkrét dolgokat határoztak meg, az egyik konkrét feladat, amit meghatároztak a miniszterek számára – akkor még csak a tízenötök voltak benne, a többiek még nem vettek részt ebben a vitában –, az éppen az volt, hogy legyen egy közös európai definíciója az alapkészségeknek vagy a kulcskompetenciáknak. Ez egy olyan dolog, ami zajlik, és amire nekünk nagyon aktívan oda kell figyelniünk.

Azzal zárnam, hogy mind az elsőként említett mérföldkövel kapcsolatban, mind a harmadikként említett mérföldkövel kapcsolatban nagyon erősen egy specifikus csoportra kell koncentrálni. Az az oktatáspolitikai válasz, amelyet a legtöbb ország kidolgozott, vagy amilyen irányba mennek, egyértelműen a minden egyes egyénre odafigyelő, individualizált megoldás, ami talán legtisztább formában – és ezt veszik át egymás után az országok – az amerikai „no child left behind” – egyetlenegy gyermeket sem lehet magunk mögött hagyni – megközelítésben jelenik meg. Olyan oktatáspolitikai megoldások, amelyek nem egyszerűen a rendszer egészére irányuló szabályozásokról szólnak, nem egyszerűen a rendszer vagy az intézmény bizonyos csoportjai által igénybe vett – mondjuk pályázati utakon elérhető – fejlesztési lehetőségekre koncentrálnak, hanem arra, hogy kivétel nélkül minden egyes gyerek, és kivétel nélkül minden egyes intézmény nyomon követése megtörténjék. Ez az egyetlen eszköz, amivel ténylegesen elérhető ennek a mutatóknak a csökkentése. Hiába indítunk el általános fejlesztési programokat – legyen szó akár programfejlesztésről, akár pedagógus-továbbképzésről –, hiába vezetünk be olyan jogi szabályozásokat, amelyek lehetőségeket teremtenek mindegyikre, ha nem történik meg minden egyes gyereknek és minden egyes intézménynek a nyomon követése, hogy rendben vannak-e a dolgok, és visszajelzések, akkor ezekkel a mutatókkal kapcsolatban lehetetlenség eredményt elérni. Azt hiszem, ez az az irány, ami felé érdemes a figyelmet koncentrálni.

Talán még egy mondatot hadd tegyek hozzá. Azt hiszem, ami eddig elhangzott, abból lehet látni, hogy ezek a mérföldkövek, ezek a célok nagy valószínűséggel itt lesznek előttünk három év múlva, öt év múlva, tíz év múlva is – lesz idő gondolkodni rajta, hogy milyen módon lehet ezeket teljesíteni. Köszönöm.

ELNÖK: Nagyon köszönöm én is. Ki óhajt kérdést feltenni Halász illetve Brassói úrnak. Ilona, Tibor, aztán Zoli.

LISKÓ ILONA: Tulajdonképpen azt szeretném megkérdezni, ki számolta, honnan származnak azok az adatok, amik a magyarországi átlagokra vonatkoznak. Ugyanis nekem az az érzésem, hogy ez az egész mérföldkö meg fejlesztési anyag borzasztóan fontos, nagyon rokonszenves, és nagyon fontos magyar problémákat felvető dolog, de mintha itt ezek a magyar számok egy kicsit kozmetikázottak lennének, mintha nem lennének valós számok. Nem tudom egész pontosan, hogy ez honnan származik, de elgondolkoztam rajta, hogy lehet az, hogy a felső középfokú végzettségűek aránya Magyarországon 87,6 százalék 2002-ben. Nincs ideírva, hogy ez hány éves korú, de a 25-64 éves korúnál 70,2 százalék. Ezek a számok csak akkor jöhetnek ki, hogyha a felső középfokú végzettséggel rendelkezők közé vannak számolva a szakmunkásképzőt végzettek. Azt mindenki tudja – remélem, ebben a szobában is, meg mindenütt –, hogy a szakmunkásképző nem számít felső középfokú műveltségnek. Mindannyian tudjuk, milyen oktatás folyik ezekben az iskolákban.

Aztán itt van a korai iskolaelhagyóknál is ez a 2002-es 12,3-es szám, ami teljesen jó – mert ez az országos OM-statisztikából származik, én is ismerem –, csak hogy ugyanez az arány a szakmunkásképzők estében 25-30 százalék, ami meg is jelenik meg később, valahol egy

lábjegyzetben. Itt megint nézzük az összesent, és azt mondjuk, a 12,3 nincs is olyan messze a 19,4-től. De hogyha már nézzük azt a 30-at, az borzasztóan messze van a 19,4-től!

Hogyha ezeket a mérföldköveket, amiket Gábor kiemelt, egymás mellé teszem: a korai iskolaelhagyókat, a felső középfokú végzettséggel rendelkezőket és az alapkészségeknél elért eredményeket – sőt, még azt is hozzáteszem, amit nem mondott, de nyilván az is nagyon fontos ügy a mérföldkövek magyar értelmezésénél, hogy katasztrofálisan összefügg a családi háttér az iskolai teljesítménnyel, én biztos, hogy erre nagyon koncentrálnék –, akkor teljesen egyértelmű, hogy nekünk ezekben a mérföldkő-ügyekben a közoktatásban meg a fejlesztési folyamatban arra a hátrányos helyzetű 25-30 százaléknyi gyerekekre kellene koncentrálni, akik korai iskolaelhagyók, vagy a szakmunkásképzőben szerzik meg a felső középfokúnak nevezett végzettségüket, ráadásul az alapkészségek tekintetében teljesen el vannak maradva.

Ehhez képest amikor olvasom ezeket a cselekvési terveket, amelyekért itt a minisztérium a felelős, és a Nemzeti Fejlesztési Tervet és a szakiskolai fejlesztési programot és a nem tudom, mit, akkor úgy látom, hogy ezek a tervek, tehát amelyek már a megoldáshoz kapcsolódnak, azok nem igazán ennek az alsó 25-30 százaléknak a problémáira koncentrálnak. Talán az egy Tanoda-programot vagy Tanoda-módszert kivéve, őszintén szólva én a többiben, ilyenekben, mint a tisztek és a nem tudom, mi, amit a szakképzési programokra kialakítanak, nem látom, hogy ezeknek a gyerekeknek a fejlesztését végzik. Tulajdonképpen nekem két kérdésem van. Nem lenne-e praktikusabb olyan adatokkal dolgozni, amelyek tényleg a valóságos problémákat nagyon jól láttatják és kifejezik, hogy mennyire el vagyunk maradva mondjuk az európai átlagtól, és nem kellene-e ezt a cselekvési programot akkor arra koncentrálni, ahol nekünk a legsúlyosabb gondjaink vannak? Ez a két kérdésem van.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Hadházy Tibor!

DR. HADHÁZY TIBOR: Két nagyon rövid kérdés. Őszinte érdeklődésből fakad, mert nyilvánvalóan nincs vagy valószínűleg nincs kellő információ. Szeretném azt megkérdezni, hogy az itt felsorolt hat mérföldkő közül a másik három kinek a gondozása keretében kerül folyamatos vizsgálatra? Különösen érdekelne a 2-es, tehát a matematika, természettudományok, műszaki tudományok.

A másik kérdésem pedig az, hogy az itt ma már megemlített és ezután többször megemlítendő mérföldkövek közül az alapkészségek nemcsak az olvasástudásról szólnak, hanem a matematika-készségekről is. A kérdésem az, hogy a részletes kifejtés cselekvési terve erre vonatkozóan miért nem tartalmaz kvázi semmit?

ELNÖK: Köszönöm. Báthory Zoltán!

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Az én első kérdésem majdnem ugyanaz, mint Tiboré. Azt szeretném tudni, hogy ez a második miért nem közoktatási? Mert ha már a közoktatásban elérjük azt, hogy megutálják a természettudományt, akkor ebből a felsőoktatásban nem lesz eredményes a dolog, tehát ez par excellence közoktatási feladat.

A másik az, hogy történt-e valami egyeztetés itt a közoktatás középtávú stratégiai fejlesztésének tervével, tehát a Radó-féle tervvel, mert nem lenne jó, ha ez az operatív terv és a középtávú stratégia külön utakon menne, amikor itt van egy lehetőség arra, hogy az erőket összefogjuk, koncentrálnjuk.

ELNÖK: Köszönöm. Dobos Krisztina!

DR. DOBOS KRISZTINA: Köszönöm szépen. Alapvetően három kérdésem van. Az első az, hogy valójában ez meghatároz egy stratégiát, és ez a mi stratégiánk, hiszen elfogadtuk már. Az a kérdés, hogy az egész oktatási stratégia és nemcsak a közoktatási, hanem a felsőoktatási

stratégiába ez mennyire illeszkedik bele vagy elmegy-e mellette. Vannak bizonyos érzéseim, hogy igazából nem teljesen fedi a kettő egymást.

Ugyanakkor az a kérdésem, hogy megtehetjük-e azt, hogy azt mondjuk, hogy csak ezt tekintjük stratégiai célnak, vagy van nemzeti oktatási elképzelésünk, amiben ez megkapja a maga szerepét, de van egy másik, ami úgy gondoljuk, hogy a mi oktatási rendszerünkben fontos és stratégiai kérdés.

Tehát nagyon komoly politikai döntés kell hogy szülessen arról, hogy ez megfelelő szerepet kapjon.

A másik nagy kérdésem, hogy ki vesz részt benne. Ma per' pillanat ez egy kormányzati kérdés, de ahhoz, hogy valódi eredmények szülessenek - és most bármelyik mérföldkövet említhetem -, azt gondolom, hogy valahol, ne nevezzük reformnak, hanem mondjuk azt, hogy fejlesztési stratégia, nem összetett anélkül, hogy a résztvevők körét ne tudnánk elég jól definiálni. Egészen pontosan az a kérdés, hogy bevonjuk-e az iskolákat - most a kutatóintézeteken kívül az iskolákat is - abba, hogy e cél érdekében ilyen dolgokat kívánunk tenni.

A harmadikat már említették, tulajdonképpen ez a matematika, én ezt már többször megkérdeztem, a matematika és a természettudományok területét, hogy ezt mindenki a felsőoktatáshoz sorolja, de azt gondolom, hogy alapvetően a közoktatásban dől el a dolog, akár a matematika, akár a természettudomány területén, tehát teljesen fölösleges azt mondani, hogy felveszünk még több embert, ha már az általános iskolában és a középiskolában nem vettük komolyan, és ezt nagyon fontosnak tartom, hiszen az elmúlt tíz évben a humán területre koncentrált az oktatáspolitikai és a természettudományos területre nem olyan mértékben az én véleményem szerint, ahogy szerettem volna vagy szeretnék.

Van egy csúnya kérdésem, a 6. pont, mert ezt nem lehet igazából eliminálni, mert ez egy nagyon lényeges, és összefügg a többivel is, hiszen az, hogy feladatokat fogalmazunk meg, az rendben van, fejlesztési kérdéseket, de mi van melléve, mi van a feltételrendszerrel?

ELNÖK: Nekem is van egy kérdésem, főleg a korai iskolaelhagyók kapcsán, hogy az, hogy meddig tud valaki iskolába járni, mikor tud visszatérni az oktatásba, ez nem egyszerűen a szándék, hanem annak a módnak a kérdése, ahogy él. Tehát ennek rengeteg szociálpolitikai vonzata és vonatkozása van. Milyen mértékben számol azzal ez az előterjesztés, hogy itt nem egyszerűen a kulturális ágazattal való együttműködéstől vagy az oktatásügy hatékonyságától függ a dolog, hanem attól, hogy milyen mértékben javulnak a lakásviszonyok, az életviszonyok, a családi viszonyok és így tovább. Tehát az egész szociális szféra hogy jelenik meg ebben a fejlesztési tervben.

Ha nincs több kérdés, akkor kérem a válaszokat. Ki kezdi? Brassói úr, mint előterjesztő.

BRASSÓI SÁNDOR: Köszönöm szépen a szót. Akkor végigmennék a felvetett kérdéseken. Az első az volt, hogy honnét származnak az adatok. Az OM-nek van egy tulajdonképpen indikátor munkacsoportja, és van egy Európai Unióval foglalkozó munkabizottsága. Amikor ez az objectives folyamat és a benchmark-okhoz kapcsolódó intézkedésekkel elkezdünk foglalkozni, akkor és azóta is rendszeresen ülésezik az a szakterületi delegáltakból álló testület, minisztériumi testület, amelyik többek között az indikátorok, az adatok kérdését, az adatok hitelességének a kérdését elemzi.

Ebben a munkabizottságban állandó meghívottként a KSH képviselője is jelen van, aki a hivatalos statisztikai adatszolgáltatásért felel, és természetesen jelen van az OECD felé az adatokat szolgáltató hazai OM statisztikai osztály képviselője. Tehát azt mondhatom, hogy ezek az adatok, amelyek itt ebben szerepelnek, mind a minisztériumon belül az OM statisztikai főosztálya, mind a KSH-val, mind pedig az OKI-ból Mayer Jóskaékkal egyeztetett adatokként kerültek bele. Én magam nem vagyok ilyen értelemben szakértő, de azt azért hozzáteszem, hogy természetesen mindig felmerülhet egy adat hitelességének a kérdése. Ezt jól tudjuk, hogy ez így igaz, és azt is hozzáteszem, hogy az Európai Unió is érzi ezt. Ugyanis pontosan ezeknél a számoknál felmerül egy kérdés, nevezetesen például a lemorzsolódó fogalom jelentése, mit

jelent ez pontosan, kit tekintünk lemorzsolódónak? Ezért tűzte ki célul az Európai Unió is azt, hogy létrehoz az eddigi tematikus munkabizottságok mellé egy olyan indikátor munkacsoportot, amely például pontosan ennek a kérdését fogja tisztázni, hiszen a hazai OSAP-rendszerünkben sem egyértelmű ennek a kérdése, hiszen ha belemegyünk itt a lemorzsolódó fogalomba, hogy mikor, mennyi ideig morzsolódik le, illetve majd azt követően visszalép-e a felnőttképzés keretében és 24 éves korára mégiscsak szerez a közoktatási törvény rendelkezései szerint egy felzárkóztató képzés keretében végzettséget, ezeknél az adott személy akár kétszer is megjelenhet, tehát ez torzítóként hat.

Nagyon bonyolult, nagyon nehéz kiszűrni ezt. Ezek az eltérések véleményünk szerint leginkább értelemszerűen ebből fakadnak, tehát ezt mondom, hogy ez egy általunk is érzékelt probléma, de talán nem olyan nagy volumenű, hogy nagyon nagy mértékben eltérjen az adatot a tényleges hazai mérhető adatok rendszerétől.

A másik kérdés, hogy a többi benchmark – mérföldkő – kinek a gondozásában van. A matematika, a természettudományok, tehát a kettes elsőfokon a felsőoktatás felelőssége, másodfokon a közoktatás, harmadfokon a szakképzés. Az ötödik, az élethosszig tartó tanulás a nemzetközi terület elsőfokú felelőssége, a hatodik pedig a gazdasági területé, a gazdasági helyettes államtitkárságé.

Hogy a matematikára vonatkozóan miért nem tartalmaz konkrét intézkedéseket az anyag? Ennek igazából egy lényegi oka van. Az Európai Unióban a tematikus munkacsoportok körében működik egy kulcskompetencia-munkabizottság. Ez a kulcskompetencia-munkabizottság feltárta, amelyek azok a kompetenciák, amelyekre a munkaerő-piaci átmenet folyamán mindenkinek szükséges van, és ebben a folyamatban maximálisan aláhúzta az anyanyelvi kompetencia, az anyanyelven való kommunikáció képességét. Ez az egyik ok. Ehhez kapcsolódik az is, hogy látva a PISA mostani, második adatait, jól látszik az, hogy abban a csoportban, amely az 1-es vagy az alatti szinttel bíró olvasási csoport, sajnos, nincsenek előrelépéseink – ahogy tegnap a sajtótájékoztatón bemutattuk. Akkor érhető el előrelépés a matematika terén is, hogyha azt a problémát a szövegértés oldaláról valóban az adott hátrányos helyzetű feltárja. Ezért a hangsúlyt inkább erre tettük, természetesen nem elfelejtve a matematikai eszköztudást, hiszen az anyagban megjelenő országos kompetenciamérési rendszernek az egyik elem pontosan a matematikai eszköztudás elmélyítése és a visszajelzés, pontosan elsősorban azon iskolák felé, ahol ezen a területen elmaradás van.

Miért nem a közoktatás a felelős? Erre azt mondhatom, hogy ez a döntés született, hogy a felsőoktatás. Nem tudom a pontos okát, hogy miért nem a közoktatás. Valóban úgy gondolom, hogy erről érdemes esetleg tovább egyeztetni. Ez nem azt jelenti, hogy a közoktatás ki lenne hagyva belőle. Jelzem, a többihez is készültek és készülnek ugyanilyen jellegű anyagok, érdemes lenne ezeket – javasolom – az OKNT-nek bekérnie, és konzultálni ezek készítőivel. Úgy vélem én is, hogy nagyon fontos lenne a természettudományos-műszaki műveltség anyagát áttekinteni. Pontosán a Halász Gábor által említett közép- és hosszú távú célkitűzések miatt és a hazai, elég sajnálatos pozíciónk miatt indokolt ennek a markánsabb és hatékonyabb fejlesztése. Alapul vettük a középtávú közoktatás-fejlesztési stratégiát, tehát maximálisan igyekeztünk az abban foglaltakat ebben az anyagban is megjeleníteni ott, ahol erre módunk volt, és ahol az anyagi feltételek rendelkezésre álltak, hiszen ennek mindig van egy másik oldala, ez pedig a finanszírozási oldal: ide csak olyan dolgot írhattunk be a végén, aminek a fedezete rendelkezésre áll.

Azt hiszem, részben Dobos Krisztina kérdésfelvetésére is válaszoltam.

A szociális szféra egy izgalmas kérdésfelvetés, amit Loránd tanár úr mondott. Amikor az anyag készült, próbáltunk maximálisan kapcsolódni azokhoz a különböző vizsgálatokból elének kerülő szocioökonómiai státusz változó tényezőkre, amik akár a PISA-ból, akár az országos kompetenciamérésekből bejönnek. Jól látszik az előző PISA-2000-ből is, a mostaniból sajnos még inkább, hogy a hazai oktatási rendszernél a tanulói tanulási eredményességben a szülői szociális háttér hihetetlenül meghatározó. Ezek a programok, amiket beletettünk, lehetőség szerint a minél szélesebb elérést célozták meg. Ahogy nézzük, vannak benne olyan

komponensek, amelyek az iskola, az intézmény figyelmét felhívják arra a háttérváltozói körre, amely az iskolai pedagógiai eredményességet tudja jobban befolyásolni, illetve felhívjuk a figyelmet arra, hogy azok az iskolák, amelyeknél a hozzáadott pedagógiai érték eléréséhez nagyobb erőfeszítést kell tenni, nagyobb támogatottságot kapjanak. Ennek nyilván elég jelentős költségvetési oldala van, amihez, azt gondolom, valóban érdemes esetleg a gazdasági területi összefüggéseket megnézni.

Nem tudom, pontosan erre gondoltál-e, amikor kérdezted, de nem könnyű ezt így összefoglalnom.

Én azt gondolom, hogy a feltett kérdésekre választ adtam.

ELNÖK: Köszönjük. Halász Gábor – aztán majd megkérdezem, hogy a kérdésfeltevők meg vannak-e elégedve a válasszal.

DR. HALÁSZ GÁBOR: Köszönöm szépen. Én azt gondolom, hogy a legfontosabb kérdések fogalmazódtak itt meg.

Az indikátorokkal kapcsolatban, amit Liskó Ica vetett fel, három megjegyzésem lenne.

Az első, hogy olyan szinten felértékelődik az indikátorok meghatározása, az indikátorok pontosságának a biztosítása, az indikátoroknak a tényleges politikai célokhoz való hozzákötése, hogy ez egy kiemelkedő kormányzati tevékenységgé válik. Ennek egy jelét láttam itt, ebben a házban. Néhány hónappal ezelőtt az EU-koordinációs csoport a közigazgatási államtitkári értekezlet elé terjesztett egy előterjesztést, amely az indikátorfejlesztésnek a minisztériumi tevékenységben való elhelyezéséről és ennek a felértékeléséről szól. Ott voltam ezen a vitán, és érezni lehetett, hogy nagyon nehezen megy át ez a dolog. A közigazgatás számára kell egy kis idő arra, hogy megeméssze azt, hogy az indikátorok olyan jelentős közigazgatási eszközzé válnak, ami majdnem olyan súlyú, mint a jogi szabályozás, és hogy ennek majdnem ugyanakkora súlyt kell adni egy kormányzati közigazgatási tevékenységben, mint a jogszabály-előkészítésnek. Ezt látjuk egy sor nyugat-európai országban, hogy a kormányzati tevékenységben ez történik. Ez elindult itt, de valószínűleg időt kell hagyni rá.

A másik dolog, ami specifikus, hogy mind az első, mind a harmadik indikátornál felmerül a magyar definíció és a nemzetközi definíció, a felső középfok és az alsó középfok értelmezése. A harmadiknál a felső középfok. Ott azt szeretném megjegyezni, hogy nincsen olyan közösségi elvárás, amely a felső középfokú végzettséget korlátozni akarná arra, amit mi a hazai szakmai, mindennapi szóhasználatban néha „teljes értékű középiskolázás”-nak szoktunk nevezni. (Dr. Báthory Zoltán: *Érettségig adó középiskola.*) Nincsen ilyen. Felső középfokú végzettségnek minősülhet olyan is – ez a domináns közösségi gondolkodás –, amit mi nem szoktunk ezzel a fogalommal jelölni, hogy teljes értékű középiskolázás. Az országoknak megvan az a lehetőségük – ami egyébként felpuhítja ezt az egészet –, hogy saját maguk definiálják. Persze, vitatkoznia kell erről. Van, aki olyan definíciót terjeszt elő, amire azt mondják a többiek, hogy „Na, nem, ez már olyannyira eltér attól, amit a közösség, hogy nem lehet!”, de egy bizonyos körön belül maguk definiálják, hogy mit értenek ez alatt, és az országok nagy része természetes módon beleérti. Ezért van az, hogy például Németországban rendkívül magas a felső középfokú végzettségük aránya, mert beleértik azt, amit mi szakiskolának vagy szakmunkásképzőnek nevezünk.

Ami az alsó középfokot illeti, ott van egy ugyanilyen probléma. Mi az általános iskolát értjük ebbe bele, miközben az európai országok döntő többségében ennél egy vagy két évvel hosszabb iskolázás értődik bele ebbe, általában 15-16 éves korig tartó iskolázás.

Ezért látnunk kell, hogy amikor mi megelégszünk azzal, hogy alsó-középfokú végzettséggel rendelkezik valaki, akkor valamilyen alacsonyabb dologgal elégedünk meg, mint amivel általában az európai országok. (Dr. Trencsényi László: *Ebből lesz a kis magyar mérföldkő!*)

DR. LISKÓ ILONA: Ebből lesz a kis magyar mérföldkő, mondja Laci! (Derűtség, zaj.)

HALÁSZ GÁBOR: Ez átvezet rögtön a harmadik ehhez kapcsolódó megjegyzéshez. Az indikátoroknak a politikai kormányzásban és politikai döntéshozatalban való felhasználása egy hihetetlen komplex problémát, azt is mondhatom, hogy egy filozófiai szintű problémát nyit meg.

Egy óriási dilemmával szembesül mindenki, aki ezekre a vizekre hajózik. Egyfelől azzal, hogy ha definiál indikátorokat, akkor biztos, hogy leegyszerűsíti a politikai kommunikációt, az eredetileg komplex célok helyett nagyon primitív dolgokat kezd el kezelni. Ezért - ahogy az elején utaltam erre - elfelejtheti az igazi politikai célok komplexitását.

Ha viszont nem definiál ilyeneket, akkor pedig nem tud hozzájárulni ahhoz, hogy a politikai alkufolyamatot racionalizálja. Mind a két véglet rossz, és a kettő között valamilyen intelligens egyensúlykeresés, aminek ki kell alakulnia, mindenhol, ahol az indikátorokat a kormányzásban elkezdik használni, az egyik nagy kihívás, hogy hogyan lehet ezt az intelligens egyensúlykeresést hozzárendelni ehhez a folyamathoz. Ezért is fontos egyébként ez, ami elindult itt, ebben a Házban, hogy az indikátor-ügy egy olyan szintű ügy legyen, amit ez az előterjesztés tartalmazott.

A második: Tibor és mások, többen is hangsúlyozták a matematika, természettudomány és műszaki tudományok, amire Sándor is reagált. Maga az eredeti tanácsi határozat azt mondja, amikor az indikátort definiálja, hogy a matematika, természettudomány és technológia területén egyetemi diplomát szerettek. Ez adja azt a mondhatom így, hogy illúziót, hogy ez egy felsőoktatási ügy. De természetesen szerintem mindenkinek igaza van, aki azt mondja, hogy ha ezt a felsőoktatásnak kell egyedül megoldani, az egyszerűen reménytelenség.

Tulajdonképpen egyfelől logikus az, hogy ki kell osztani a közigazgatásban, hogy te vagy a felelős azért, hogy erről a dolgról majd megfelelő jelentés szülessen, ugyanakkor azért tudni kell a közoktatási területnek, hogy ezzel kapcsolatban vannak feladatai. Ehhez még azt szeretném hozzátenni, hogy az egy nemzeti döntés - és ez hozzákapcsolódik ahhoz, hogy most csak olvasás vagy matematika is -, hogy hogyan szűkítjük vagy tágítjuk ezeknek az indikátoroknak a körét.

Az alapkészségekkel kapcsolatban a tanácsi határozat valóban csak az olvasást említi, tehát indikátorként tényleg csak ez jelenik meg, és a műszaki, technológiai, természettudományos ügyekkel kapcsolatban pedig azt mutatják a mi adataink, hogy 28 európai ország - az újonnan csatlakozó országokat is beleértve - közül 6 olyan ország van, ahol alacsonyabb a mi adatainknál az erre a területre és felsőfokú oktatásba beiskolázottak aránya. Tehát amikor mi meghatározzuk, hogy vajon, mi részt akarunk-e venni abban, mert nincsen közvetlen országra szóló kötelezettség, vajon, mi milyen mértékben akarunk részt venni abban, hogy az Európai Unió egészében növekedjen ez a terület, akkor logikus, hogy ezekből az adatokból levonjuk azt a következményt, hogy mi különösen hátul vagyunk ebben, ezért érdemes nekünk ezt a dolgot előtérbe helyezni.

A stratégiákkal kapcsolatban, amire Zoli rákérdezett: úgy látom, hogy ma már sehol nem folyik olyan jellegű stratégia-alkotás, ami ne erre figyelne Európában. Itt egy nagyon nagy váltás van, mert emlékszem, amikor a közoktatási stratégia megfogalmazás elkezdődött, akkor még mindenkit győzködni kellett arról, hogy ne csináljátok úgy, hogy nem veszitek a kezetekbe az európai dokumentumokat. Most már ez nincsen, és vannak olyan folyamatok, amelyek erre rákényszerítenek minket, és ez kapcsolódik ahhoz, amit te kérdeztél. Ugyanis egyfelől ezeket a stratégiákat mindenképpen ágazatközi formában kell csinálni. Maga az a 2004-es közös jelentés, amit említettem, azt fogalmazza meg, azt mondja, hogy ahol csak lehetséges, ezt az oktatási jelentést együtt kell artikulálni - azt mondja, hogy articulated -, össze kell kapcsolni a foglalkoztatási és a befogadási, tehát a szociálpolitikai stratégiákkal. Tehát elvileg ezeknek együtt kell jelentést tenniük.

Valószínűleg következik ebből, hogy az itteni előterjesztésben az az intézkedés, amely a tárcaközi egyeztetést jelenti, nemcsak a foglalkoztatásra, hanem a szociálpolitikára ugyanígy logikusan kiterjesztendő.

Nem akarok túl sok időt elvenni, teljesen jogos és igaz az a felvetés, amit Dobos Krisztina mondott, hogy itt nemcsak EU-stratégiáról van szó, hanem nemzeti stratégiáról is. Magának az EU-célok nemzeti értelmezése, amire az előbb volt példa, egy elemre szeretnék külön is kitérni az iskolák bevonásával kapcsolatban.

Az iskolák bevonása nemcsak ott jelenhet meg, hogy az iskolák erről az egész folyamatról tudnak-e, tehát nemcsak egy tájékoztatási dolog, hanem oly módon is, hogy amikor a kormányzat realizálni akarja ezeket a célokat, akkor végiggondolni, hogy minden egyes iskola szintjén mi az, aminek történnie kell, vagy akár minden egyes osztályterem szintjén, mert ott dőlnek el a dolgok, hogy ez megtörténjen. Ez kapcsolódik ahhoz, amit az előbb mondtam arról, hogy a minden egyes iskolára, minden egyes tanulóra koncentráló folyamat. Ugyanis azt gondolom, hogy kivétel nélkül minden egyes iskolának birtokában kellene lennie annak az információnak, hogy hány olyan gyerek van, aki például nem éri el a nullás és az egyes szintet. A kompetenciamérések lehetővé teszik, hogy minden iskola ezt az adatot tudja.

Másrészt minden egyes iskolának kell hogy legyen egy saját elképzelése arra, hogy mit csinál ezekkel a gyerekekkel. Ez megint csak következik abból, hogy mit csinál a kompetenciamérések adataival. Az őszi OKI-konferencián tanúi lehettünk annak, amikor iskolák elmesélték azt, hogy hogyan használják fel a kompetenciamérések eredményeit. Az iskolák nagy része ezeket kidobja, fiókba teszi. Csináltunk egy felmérést, ahol kértük ezeket az adatokat, nem is tudtak róla, hogy ők megkapták, vannak ilyenek. Egy másik részük viszont előveszi, elkezd dolgozni rajta, és láttunk eseteket, hallottunk, hogy pontosan azt csinálja meg, amit az előbb mondtam, hogy tanulóra menve, végignézi, hogy hol vannak problémák, és konkrét stratégiát dolgoz ki.

Ez az egész csak akkor tud teljesülni, ha nemcsak a kormányzat dolgozik rajta, hanem kivétel nélkül minden egyes iskola ezt a dolgot megcsinálja. Még nagyon sok minden lenne, de nem akarom az időt elvenni, ennyit mondanék. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A hozzászólások következnek, illetve annak a keretében lehet reagálni arra, hogy a válaszok mennyiben voltak kielégítőek. Nézzük a sorrendet: Szenes György, Vágó Irén, Horn György, Nagy József, Liskó Ilona, Hadházy Tibor.

DR. SZENES GYÖRGY: Tisztelt Tanács! Valószínű, hogy az én hallásom eléggé szelektív tekintetben is, és én csak azt látom visszaigazolni ebben a cselekvési tervben is, az európai mérföldkövekben is, amit a PISA-ban is tapasztaltunk, hogy bizony, az elmúlt 15 esztendőben az oktatás reformja eléggé komoly gellert kapott. Nem oda jutottunk, ahová terveztük, hogy jutunk. Ezért azt gondolom, hogy sokkal hangsúlyozottabban kellene a következő évek most majd kerettantervi elgondolásaiban azzal foglalkozni, hogy a tantervi építkezésben, egyáltalán a közoktatás és ebben hangsúlyozottan beleértem a szakképzést, hiszen itt mindenhol 22 éves korig tartó dolgokról beszélünk. Magasan arról szól a dolog, hogy az első, esetleg második szakképesítés eléréséről is szó van ebben a cselekvési programban. Nem egyszerűen egy kultúra átörökítéséről van szó, és már megjelenik ebben az anyagban nagyon szerencsésen, hogy itt a munkaerőpiaci igényekről van szó, hogy itt a foglalkoztatás-politikáról van szó, hogy itt életpálya-építésről van szó, és nem arról, amiről itt többen már szóltak, hogy túlhangsúlyozottan a humán kultúráról és egészen visszaszorult az elmúlt időszakban a természettudomány, a műszaki és a közgazdasági típusú ismeretek.

Ha ebből nem tudunk kikerülni, akkor úgy gondolom, hogy változatlanul ilyen eredménytelenséget fogunk produkálni, mert ha a tanterveinkben nem fognak megjelenni azok az ismeretek, sőt nem engedik, hogy megjelenjen a mezőgazdasági, az egészségügyi, a műszaki alapismeretekkel való foglalkozás, és még a szakközépiskolákból és szakiskolákból is kiirtjuk ezeket az ismereteket a kilencedik, tizedik osztályokban, akkor ilyen eredményekre fogunk jutni.

Mert azt gondolom, hogy ezen leszakadó, lemorzsolódó rétegek döntő többsége abból adódik, hogy az általános iskolából kikerülve változatlanul azokat a teoretikus ismereteket próbáljuk a

gyerekekkel taníttatni, elfogadtatni, ezekben fejleszteni őket, amelyekhez nekik igen kevés affinitásuk van. Ha nem tudunk elmozdulni egy olyan irányba, amit Európában már elkezdtek, és a 9. osztályban is hozzáférhetővé teszik ezeket az alapismereteket a gyerekek számára, ezeket megfinanszírozzák, akkor ugyanilyen eredményeink lesznek.

Liskó Ica és Halász Gábor feszegette, hogy a felső középfok micsoda. Azt gondolom, el kell fogadni a szakképesítések egységes osztályozási rendszerét, amely Európában van, és amelyhez Magyarország is csatlakozott: az ISCED-szinteket. Ha azt mondjuk, hogy az ISCED 3-as szint az, amelyik a felső középfokú végzettséget tanúsítja, akkor ezen kár nagyobb vitát nyitni, mert ha ez Németországban is ez, Ausztriában is ez, Spanyolországban is ez, akkor ezekben az adatokban nagyon nagyot nem lehet hibázni.

Azt gondolom ezen stratégia kifejtése és megvalósítása kapcsán, hogy e házon belül lényegesen nagyobb szerepet kell kapnia a szakképzési államtitkárságnak. Ez a téma messze nem felsőoktatási téma, ha eredményt akarunk elérni. Azt kell mondanom, hogy a közoktatási államtitkárságon kívül a szakképzési államtitkárságnak hangsúlyos szerepet kell kapnia.

A források, amelyek itt nagyon érdekesek lehetnek. Többek számára ismerősek azok a számok, amelyeket én mondok. A nemzeti fejlesztési terv II – tehát a 2007-13. között – lehetőséget biztosít a Magyar Köztársaság számára, és azok ezermilliárdokban mérhető összegek ma már, tehát tízszeres összeg ahhoz képest, mint amihez a 2004-2006-os időszakban hozzá tudtunk férni. Nincs tehát forráshiány. Nem igaz, hogy van. Ha úgy tervezzük meg, hogy az NFT-II-ben ezeket a pénzeket meg akarjuk szerezni az Európai Unióból. Tízszeres pénzekekről van szó. Azt kell mondanom, ha megnézzük, azt sem tudjuk igazán elkölteni, amit 2004. és 2006. között... *(Nagy József: Lehet szó róla!)* Ha ügyesek vagyunk, lehet szó róla, valóban. Köszönöm szépen.

DR. VÁGÓ IRÉN: Két dolgot nem találtam ebben az anyagban. Ezek pedig olyan fontos szereplőcsoportok, amiket, azt gondolom, nem lehet semmiféle programból kihagyni.

Az első: az iskolafenntartók. Most is azt látom, hogy mindazokat az akciókat, amik elindulnak az oktatási kormányzat részéről, nagyon ritkán tervezik meg olyan szintre, hogy ebben benne legyenek a fenntartók. Nekik időnként különböző terveket készíteni kell, de valahogy nem kapják meg azt a támogatást, amit a már létező eszközrendszerek használatával szerintem nagyon érdemes lenne befektetni ebbe a szférába, illetve szereplőcsoportba. Azon a konferencián, amiről Halász Gábor mesélt – és azt mondta, az iskolák már beszámoltak arról, kik azok, akik a szemétkosárba dobják az országos kompetenciamérés eredményeit, és kik azok, akik használják az iskolai munkában –, az is kiderült, hogy jóval nagyobb eséllyel használják azok az iskolák, akiknek a fenntartója tud erről a dolgról, érti ennek a jelentőségét, figyel a hozzá tartozó intézményrendszerre, az elért eredményekre. Azt gondolom, egy ilyen anyagot nem nagyon lehet anélkül összeállítani, hogy egy iskolafenntartó lehetséges szerepét ebben ne jelenítenék meg, és ne fordítanánk komoly pénzeszközöket is arra, hogy megnyerjük őket ennek a dolognak.

A másik egy kevésbé direkt dolog, de gyakran el szoktam mondani, és most is azt kell mondanom, ennek kapcsán sem tudom megállni, hogy ne említsem meg a szülők bevonását, illetve a szülő-iskola viszonyt, ami Magyarországon létezik, és amit pontosan ezeknél a hátrányos helyzetű csoportoknál naponta érzékelünk. Most éppen az OKI publikációs pályázatra beérkezett anyagokat kell majd elbírálni – mert nálunk évente van egy ilyen, hogy minősítjük a publikációkat, és díjazzuk a legjobbakat –, és a saját intézményemben azzal szembesülök, hogy egy csomó olyan kutató-fejlesztő, aki ezekkel a hátrányos helyzetűekkel foglalkozik, amikor a családról van szó, akkor egyszerűen csak odáig jut el, hogy ezekkel a családokkal nem lehet kapcsolatot tartani, itt szocializációs hányok vannak, ezeket a szocializációs hiányokat pótolni kell. Nem jelenik meg véletlenül sem az, hogy egy másfajta szocializáció van, egy másfajta kultúra, hogy ennek ellenére ezeket az embereket valahogy beszélő viszonyban kell tartani az iskolával. Én azt gondolom, hogy amíg ebben nem fogunk eredményt elérni, amíg a családoknak kell a magyar iskolához idomulni, nagyon keményen – és ez még értelmiségi családoknak se mindig jelent könnyű feladatot, azoknak a magas elvárásoknak megfelelni,

amiket az iskola támaszt a családokkal szemben –, addig ebben az alsó 25-30 százalékban nem fogunk semmit elérni.

NAGY JÓZSEF: Kedves Kollégák! Azzal kezdeném, hogy mint kutató szeretnék hozzászólni az ügyhöz, mint kutató, aki az iskolán belüli kísérleteket kezdeményez és vezet, aki évtizedek óta különböző készségek, képességek fejlődését vizsgálta és térképezte föl. Ezzel a háttérrel, ezzel az észjárással, ami ebből adódik, én arra a következtetésre jutok, hogy Európa nem fog kimászni abból, amit tervez, ezzel a gondolkodásmóddal, ha csak ez megy.

Ezek a mutatók túlnyomó többségben formális mutatók – utaltál rá, hogy itt elcsúszhatunk. Ki lehet ezeket a mutatókat játszani, meg lehet manipulálni, és erre lehet összpontosítani a figyelmünket. Akkor az egész szépen elalszik, vagy nem alszik el, mert folyton vitatkozunk róla, folyton elemezzük és vizsgáljuk, de hogy az iskolában, az osztályban, a gyerekekkel mit kellene csinálni, és mit kellene változtatni...? Mert ha marad minden a régiben, mi gyártjuk itt a tanterveket, meg mindenféle elgondolásaink vannak, és az iskolában az van, ami van – sőt, bizonyos területeken lefelé megyünk –, akkor nem remélhetünk lényeges változást.

Mi az, amit nem hallottam? Az iskolában folyó munkával, fejlesztő tevékenységgel kapcsolatos kutatás elő sem fordult. Hatalmas kutatási folyamatokat kellene indítani. Szoktak hivatkozni a finnekre, akik ebben különös lépéseket tettek, és eredményt értek el. Ha nálunk nem lesznek változások ezen a téren, a kutató-fejlesztő munka lényeges, nagyságrenddel megnövelt lehetőségeit tekintve, akkor nem reménykedhetünk, akkor formálissá válik minden.

Egy másik dolog, amit szeretnék mondani, illetve talán egy példát mondanék. Vegyük az olvasás példáját. Most azt mondjuk, hogy a gyerekeknek a szövegértésével van probléma, és ezt kellene javítani. Most elvégeztünk egy igen nagy kutatást, ami a fluency-t vizsgálja, tehát azt, hogy az olvasáskészsége fejlett-e a gyerekeknek. (*Horn György: A betűt!*) Nem a betűt, éppen ez az, hogy nem így van a dolog.

Tehát kétféle olvasási készség van: az egyik a betűző olvasási készség, bocsánat, hogy ilyesmit mondok, mindjárt az elnök úr rám szól, hogy ne okítsam itt a népet.

ELNÖK: Még egy kis időt kapsz! (*Derültség.*)

NAGY JÓZSEF: De ha rákérdeztél, mondom. Tehát ez azt jelenti, hogy a jól kifejlett betűző olvasási készséggel bármely szót, valamennyit ki tudjuk betűzni, és mi is kibetűzzük, amikor egy ismeretlen szó kerül elénk, mi is áttérünk a betűző olvasásra. De ezzel szenvedés az olvasás, ezzel nem lehet regényt olvasni. Van egy másik, a fluency, a folyékony olvasás, ami azt jelenti, hogy a betűző... most nem megyek bele, mert belekeveredek. Tehát annak megvan a kritériuma, ismerjük, hogy a bölcsészhallgatóknak, a tanároknak hogyan működik ez a készsége, és meg lehet nézni, hogy hol tartanak a gyerekek.

Tehát van egy optimális fejlettsége ennek a második fajta olvasáskészségnek, amiben a magyar gyerekek 40 százaléka nem érte el azt a szintet, amivel olvasni lehet. De kollégák, ez csak egy feltétele annak, és persze, kritikus feltétele annak, hogy olvasni tudjanak a gyerekeink, hogy ne vágják földhöz, hogy egyáltalán ne utálják az olvasást. Tehát a gyerekeink körülbelül 40 százalékanak nem működik ez a fajta olvasáskészsége. Eddig mindig azt hajtogattuk, hogy nem értik a szöveget. Emiatt nem értik, de nemcsak emiatt, ez a másik része. Az hangzott el itt, hogy az olvasás egy kiemelt valami, a szövegértés, és a többi nem annyira. A másik dolog, hogy akinek az értelme nem fejlett, az pedig azért nem érti meg, amit olvas. Nem elég az olvasáskészség, az csak kritikus feltétel. A múltkor mondtam az adatot, most megismétlem. Van egy egyszerű, úgynevezett elemi logikai képesség. Negyedikben a gyerekek 2 százaléka már optimálisan használja ezt. A lényeg az, amit mondani akarok, hogy a szakiskolások a tizedik évfolyam végén ebben a képességükben, elemi logikai képességükben az általános iskola negyedik osztályos szintjén vannak. Hogy értenek meg egy komplett szöveget, ha ez az elemi képességük nem működik? Ha meggebedünk, akkor sem értik.

Tehát két feltétele is van. Vagyis az értelmi képességeket, itt is van 5-6 olyan képességterület, amelyiknek a fejlesztését ha nem tudjuk megoldani, akkor az olvasásképességben és a szövegértésben nem jutunk előrébb. És hol beszélünk mi erről, hogy hogyan kellene ezeket a képességeket fejleszteni? Milyen kutatásokat, fejlesztéseket végzünk annak érdekében, hogy az értelem kiművelése előrehaladjon, hiszen ma már az elmúlt 20-30 évben olyan eredmények birtokába jutottunk, hogy ez megfoghatóvá vált, feltérképezhető a legkülönbözőbb értelmi képességek fejlődése, az összetevőit is megismerhetjük és arra stratégiákat, fejlesztési stratégiákat építhetünk.

Úgy érzem tehát, a példát csak azért mondtam el, hogy érthető legyen, hogy mire gondoltam a nagyon kemény szöveggel a hozzászólásom első részében. Úgy érzem, hogy nagyon nagy a veszély, ahogy Gábor is említette, hogy belefulladásunk valami formális mérőföldkövekbe és kitűzésekre, és nem a tartalmi munkára, nem a fejlesztő munkára, nem a személyiségfejlesztésre, a képességfejlesztésre, annak a kutatására és az iskolában a gyakorlat megvalósítására fordítjuk az energiáinkat. Azok úgy mellékesen szerepelnek az egész rendszerben. Bocsánat, hogy ilyen pesszimista vagyok.

ELNÖK: Horn György!

HORN GYÖRGY: Köszönöm szépen. Tisztelt Tanács! Gábornak és Sándornak is mondanám, hogy Gábor vetette fel azt a kérdést, hogy mi ennek egyáltalán a funkciója, hol van ennek az OKNT-beszélgetésnek a funkciója. Nyilván egyrészt itt a közoktatási, felsőoktatás és szakképzés különböző területén nagyon eltérő szókészlettel és eltérő megközelítésben működünk, tehát van egy eszmecsere funkciója, amit én nagy élvezettel szoktam hallgatni, azt nem tudom, hogy mások is élvezik-e.

Van egy másik, hogy bizonyos fajta hangsúlyok ebből a valamifajta határozatból, egy adott kisebb és nagyobb jelentőségű ügyekből kijönnek, az emlékeztetőből vagy az elnök úr összefoglalóiból, amelyek aztán a különböző politikai, társadalmi, szakmai csoportok használnak, amire használnak, hol így, hol úgy.

Éppen ezért azt gondolom, hogy nagyon fontos ebben az esetben, hogy néhány ilyen hangsúly ezzel az egész anyaggal kapcsolatban legalább a jegyzőkönyvben kimondásra kerüljön, és utána ebből vagy születik emlékeztető vagy éles vita lesz, és akkor nem, de azt gondolom, hogy itt a hangsúlyok a fontosak ebben a beszélgetésben.

A magam részéről szeretném hangsúlyozni, hogy én mindig feszült és ideges leszek ezektől az indikátoroktól, mérőföldkövektől, az egész eurotechnokrata dumától, tehát van bennem egy ilyen görcs, és igyekszem visszafogni magam, de sok ilyen anyagot olvasok mostanában. Még azt is hozzátenném, hogy én ezt fontosnak és szükségesnek tartom. Tehát egyszerre csak a személyes viszonyomat jelezném ehhez, aminek az az alapvető magyarázata, hogy itt folyik egy olyanfajta, a társadalmi valóságba bizonyos ponton beágyazódó, de attól mégis elemelt, még a nemzetek felett is létező olyanfajta bürokratikus koordináció, amelyek egyrészt kétségtelenül kijelölnek stratégiákat, másrészt viszont az adott aktuális térben, akár még a különböző szereplők esetében, tehát a szakma, a megrendelők, stb., másrészt pedig a különböző országok fejlettségét, a tradíciók különbözőségét nézve, valójában ezek, ha részei lesznek a beszédnek, akkor kiderül, hogy ezek a mondatok, ezek a kijelentések önmagukban az adott térben, az adott helyen egyáltalán nem helytállóak, hanem az egészre vonatkozóan valamilyenfajta elvi normát jelenthetnek, illetve reményeim szerint esetenként jelentenek is.

Szeretném azt is rögzíteni az elején, hogy ezek a mérőföldkövek, amelyek valóban a kompetitív szférából kerültek át erre az államigazgatási, államszervezeti, politikai egyeztető fórumra, ez éppen attól válik, Nagy József azt mondja, hogy formálissá, mert a kompetitív szférának van egy alapvető különbsége ehhez az egyeztető mechanizmushoz képest, nevezetesen az, hogy a visszajelző rendszere közvetlen, nevezetesen a piac. Itt viszont a visszajelző rendszer azt a rémületet jelenti, amire rákényszerül, Gábor kétszer is elmondta, ami így felvillant előttem, és én már láttam ilyet Amerikában, az egyes gyerekgig eljutó információs rendszer, az egyes gyerekek

életpályáját végigkövető állam, mint nyilvántartó, ellenőrző, kis chippel stb. Tehát van ennek valami egészen rémületes üzenete, és ez fakad ebből a lényegi különbségből, ami ebből a piackonform rendszerből az államszervezeti mechanizmusokra nőtt át. Ez egy lényegi kérdés még akkor is, ha bízom benne, hogy a civil szerveződések, a társadalmi érdekegyeztető mechanizmusok ezt nyilván korlátozni fogják, de a szakmai szükséglet valóban egy ilyenfajta dolog. Nekem büszkén mutatta meg New York-ban - ez egy elég méretes város - a városi schoolboard egyik tagja, hogy ha ő akarja, akkor bármelyik gyerek történelemdolgozata eredményét megnézheti itt, ezen a gépen. Nem mondom, hogy lelkesedtem a gondolatért, ezért meg sem kérdeztem.

A harmadik ilyen nagyon fontos elem a visszajelző rendszernél, hogy van egy fontos ügy, ami a PISA kapcsán is újra és újra elő fog kerülni. A közoktatási rendszereknek – függetlenül attól, hogy német vagy magyar – van az Európai Unióban két radikálisan eltérő tradíciója: az angolszász és a kontinentális tradíció. A kontinentális tradícióban a felülről lefelé építkező állam, az iskoláig eljutó, oktatás-végrehajtási intézményig eljutó állam tradíciójából és az angolszász rendszereknek a helyi közösségek által fenntartott iskolából fölfelé növekvő növekvő állami beavatkozási szükséglete egy időben eltérő stratégiákat eredményezett. És mivel ebben az Európai Unióban – nem is nevezném angolszásznak, inkább protestáns tradíciónak – erősebb ez a fajta lobby, ezért olyan típusú célokat fogalmaz meg az egész Európai Unióra vonatkozóan, amelynek nincs feltétlenül adekvát rendszere Münchentől Moszkváig, de mondhatom azt is, hogy Párizstól Moszkváig, beleértve Madridot és Rómát. Itt van egy alapvető megközelítési különbség. Itt, nálunk – és most már rátérnek a konkrét mondandómra, ez a bevezető volt –, Magyarországon az egy alapvető dilemma – el is hangzott többféle összefüggésben –, hogy mások a stratégiai funkciók. Nem arról van szó, hogy a szakiskolát meg kell újítani, hanem arról van szó, hogy a közoktatás-modernizáció és a mobilizáció összekapcsolása, bizony, eltérő feladatokat hoz létre. Azt eredményezi például, hogy ma Magyarországon a Sulinova nevű kht. olyan módon központosította a modernizációt, hogy nem épít a korábbi tradíciókra, azért, mert nincs ehhez kialakult belső mechanizmusuk. Egy csomó példát tudok erre mondani. Egy kettős tervezési rendszer jött létre. Ebben a kettős tervezési rendszerben a kormányzati és a tudományos elit ráfordul az európai funkciókra, megfogalmaz, megalkuszik, és tulajdonképpen a politikától is függetlenül, mert ez egy tartós elit – még csak azt se lehet tehát mondani, hogy Halász Gábort, Radó Pétert vagy Brassói Sanyit ki kellene cserélni, már bocsánat a személyeskedésért –, ennek nincsen feltétlenül politikai fordulata sem, merthogy van egy ilyen stabil menete. Ehhez képest a magyar fejlesztési stratégiáknak radikálisan eltérő feladatai vannak. Ettől formalizálódik. Nem azért, mert nem kell az olvasásfejlesztést megcsinálni, nem azért, mert nem kell a korai iskolaelhagyókkal foglalkozni, hanem azért, mert ennek nincs megjelenítése a hétköznapi stratégiákban. Ettől van az, amit Dobos Krisztina úgy kérdez, hogy hol van a nemzeti stratégia. Itt van egy lényegi kommunikációs zavar.

Azt gondolom, hogy itt néhány alapvető dolgot – nem tudom, mennyire van ebben köztünk egyetértés – az OKNT-nek ki kell mondania. Én például azt gondolom, miközben támogatható egy ilyen fajta lisszaboni stratégia, hogy határozottan és egyértelműen meg kell jelölnünk azt a néhány pontot – nem biztos, hogy lesz ilyen – amiben egyet tudunk érteni, már nem szavazási technikával, hanem megbeszéléssel. Én mondom néhány ilyen:

Az egyik: a fejlesztések, már az intézményi fejlesztések, illetve a korábbi fejlesztések, hogy általában az a fajta adatbázis, ami Magyarországon működik, hogyan tud egyáltalán átmenni a rendszerbe, hogy a kulcselem az intézményi adaptivitás, az iskolaszervezet fogadókészségének a javítása. Azt gondolom, hogy ez egy kulcskérdés. Ebbe én természetesen beleértem az iskolafenntartókat is. Jól mérhető, hogy Magyarországon a reform – Dobos Krisztina rögtön ki is javította magát, amint kimondta ezt a szót is, mert már attól is kicsit ideges lesz... Hogyan lehet a stabilitást és a változást valami módon összerakni. Ehhez pedig, úgy gondolom, nem a kormányzati szint, hanem az intézményi adaptivitás az egyik ilyen kulcselem. Ezek egyébként

számomra is abszolút elfogadható célok – gondolom, senki nem vonja kétségbe, hogy a kompetencia személyközpontúsághoz van közöm az iskolában.

A másik ilyen – én azt gondolom, nagyon fontos, alapvető – kérdés a tanulás-szervezési eljárások átalakítása, vagy az ezzel kapcsolatos mechanizmusok, az abban való érdekelttség. Nemcsak arról van szó, hogy abszurditás-e a 45 perces óra, homogén korcsoport, tantárgy – ez a három dolog, amiből soha semmi nem változik, mert biztos, hogy ebben nem fogunk egyetérteni, hogy ez abszurditás. De abban biztosan egyet fogunk érteni, hogy a tanulás-szervezési eljárásoknak és a feladatnak valahogy össze kellene kapcsolódnia, és hogy ez egy kiemelt feladat, és ezeknek a céloknak az érdekében is.

A harmadik ilyen elem – azt gondolom, nincs a szövegben – a mobilizációnak és a szakmai fejlesztésnek a viszonya. Világos az integráció mint kulcselem és a komprehenzivitás mint kulcselem, ami szintén egy jól körülhatárolható, megfogható, szakmailag is, iskolaszervezetileg is, finanszírozástechnikailag is definiálható cél, és összekapcsolódik azzal, hogy egyrészt mindenféle változásnak az alsó harminc százalék elmozdulásával kell megjelennie, másrészt viszont le kell építeni a tömegoktatás miatt az elitképzési elvárásrendszert a másik felén. Vagy szegregáció van, és leválasztom az elitet, vagy elveszem ezt az elvárásrendszert magától a rendszertől. Az egyetemeken most zajlik ez a gyötrelmes folyamat – az írástudatlan bölcsész kategóriája, a diszgráfiás, diszlexiás bölcsész...

Végül a negyedik, amit szeretnék kiemelni, hogy ahol a lisszaboni, általában az eurokonform vagy az eurotechnokrácia és a helyi szint összekapcsolását reálisnak tartom, az éppen az, hogy a stratégiai pontok kijelölését követően hol van autonómiája és milyen szinten a helyi kormányzatoknak a saját stratégiai pontjainak kijelölésében. Én ezt nem látom ebben a folyamatban. Itt az történik, amit Gábor is mondott: abban a pillanatban, amint politikai egyeztetés történik, az érintettek felpuhítják a mechanizmust. Ez teljesen jól látható. De nem azért puhítják fel, mert nincs egyetértés az alapcélban, hanem mert a mechanizmusok adott pillanatban egyszerűen azt a célt sem tudják megvalósítani, amiben egyébként egyetértettek. Bocsánat, hogy hosszú voltam, de úgy gondoltam, hogy ez fontos.

ELNÖK: Liskó Ilona, utána Hadházy Tibor, majd Trencsényi, Hoffmann Rózsa, és a legvégén én is szeretnék hozzászólni.

LISKÓ ILONA: Szeretném megköszönni a főosztályvezető úrnak, hogy megnyugtatót: magasan kvalifikált szakmai testület alakítja ki a magyar indikátorokat, amiben a KSH alkalmazottja is benne van. Azért szeretném felhívni az OKNT figyelmét arra, hogy egy magasan kvalifikált szakmai testület értelmiségi szakalkalmazottakból áll. Azt a döntést, hogy Magyarországon mi számít alsó középfokú oktatásnak, és mi számít felső középfokú oktatásnak, nyilván nem egy értelmiségi szakalkalmazott dönti el, hanem ez egy politikai döntés. Ez egy politikai döntés, hogy Magyarországon azt a hároméves szakmunkásképzést, amelyikben a képzési idő hatvan százalékában hosszú évtizedeken keresztül kizárólag szakmai oktatás folyt, és a negyven százalékban általános képzés, amiről – valamennyien ismertük ezeket az iskolákat – tudjuk, hogy milyen színvonalú volt, most valaki egy politikai döntés nyomán felső középfokú oktatásnak minősítette. Mert ha nem így lett volna, akkor nem lehetséges, hogy a 25-64 éves korú lakosság 70 százaléka felsőfokú képzettséggel rendelkezék. Akkor ötvenet mindjárt le kell venni, mert azoknak a korosztályoknak az ötven százalékát berakták ebbe a nivótlan általános képzést nyújtó, még alsó középfokúnak se megfelelő szakmai képzésbe. Én azt gondolom, hogy most, amikor még mindig a gyerekek 25 százaléka megy be ebbe a képzési formába – Halász Gábor is nagyon jól tudja, mint ennek az iskolaszervezeti átalakításnak az egyik főszereplője –, azt a képzést, ami a 9-10. osztályban folyik, mint általános képzés, semmiképpen nem lehet egy felső középfokú képzésnek tekinteni. Aki már járt ilyen iskolában – ezt Gyuri tudja talán a legjobban –, az pontosan tudja, hogy ezekben az iskolákban írás-, olvasás- és számoláskorrekpetálás zajlik a 9-10. osztályban, tehát alapkészségeket korrekpetálnak.

Tehát alapkészségeket korrepetálnak. Ezt egy politikai döntéssel felsőfokú képzésnek nyilvánítani szerintem egy nyilvánvaló hazugság. Nem tudom, hogy mit csinálnak a németek és az osztrákok, hogy ők mit svindliznek össze-vissza, ezt nem tudom, de ez engem nem is érdekel. Engem az zavar, hogy itt hazudunk magunknak és hazudunk az Európai Uniónak. Az Európai Uniónak való hazudozás egy régi magyar reflex. Még akkor is hazudtunk az egész Európának és az egész világnak kifelé, amikor még nem voltunk uniós tagok, mert úgy gondoltuk, hogy a menyasszonyt csak szépíteni kell, tehát ez egy ilyen szocialista reflex, hogy kifelé hazudunk.

Én ezzel se értek egyet alapvetően. De hogy magunknak hazudjunk, ez aztán már egészen felháborít, mert ez a 87,6-os, 2,2-es mérőszám, ami azt mondja, hogy itt a felső-középfokú képzésben nálunk 20 százalékkal többen vesznek részt, mint az Európai Unióban, ez már olyan röhejes hazudozás, hogy magunkból bohócot csinálunk. Ebből tessék levonni azt a 25 százalékot, aki a szakmunkásképzőben felső-középfokú végzettség címén pillanatnyilag az olvasást gyakorolja és a számolási alpműveltséget gyakorolja. Ezt nem lehet ideszámítani, és arra kérem a tisztelt főosztályvezető urat, hogy próbálja a minisztérium vagy a nem tudom, kicsodának a politikai döntését abba az irányba befolyásolni, hogy ne hazudjunk. Ne hazudjunk kifelé sem, és ne hazudjunk befelé sem, mert ha tovább hazudozunk, akkor azt fogjuk elérni, hogy ezek a nagyszerű európai indikátorok semmit nem fognak érni a magyar fejlesztésben, mert akkor szépen meg leszünk nyugodva, mert nálunk nagyszerűek az adatok. És az, hogy a szakmunkásképzőbe beiratkozók egyharmada kipotyog, mielőtt a szakmatanulást elkezdené, ez minket nem fog érdekelni, mert már majdnem felső-középfokú végzettséget szerzett a nyomorult, aztán ott ül munka nélkül a kistelepülésen és ott eszi a munkanélküli járadékból azt a szűkös kenyeret élete végéig, amíg le nem rokkantnyugdíjazzák, és amíg az alkohol és a drog el nem viszi 40 éves korában a sírba, ez minket nem érdekel.

Csak tessék megnézni, hogy hová vezet ez a hazudozás.

ELNÖK: Ilona, hadd kérjem, bár borzasztóan élvezem és magnóra venném legszívesebben, amit mond, szívemből szólt, de szűkítsük a hozzászólások időtartamát, nem a lendületét és a hevületét szeretném visszafogni, többek között azért is, mert Halász Gábornak 12-kor el kell hagynia bennünket. Kérem a mondanivalók rövid megfogalmazását.

DR. HADHÁZY TIBOR: Rövid leszek, és alacsonyabb íven fogok mozogni, mint Horn György kolléga mozgott. Néhány megjegyzést szeretnék most már konkrétan ehhez az előttünk fekvő anyaghoz fűzni. Egyúttal reagálva arra is, hogy korábbi kérdéseimre adott válaszokat hogyan érzékelem.

Elfogadva azokat a számadatokat, amelyeket most vitattunk különben, a három mérföldkő közül ha az első kettőt formálisan tekintem, akkor azt mondhatom, hogy jórészt kormányzati intézkedésekkel kezelhető és különösebb anomáliát nem jelez. Ugyanakkor számomra az utolsóként felsorolt készségekkel kapcsolatos mérföldkővel kapcsolatban néhány olyan gondolat fontos, amelyeket most megfogalmazok.

Itt jelentős a lemaradásunk az olvasási kompetenciát tekintve is, és ezt követi egy helyzetleírás, amelyet én korrektnek tartok, csak bizonyos szempontból hiányosnak. Egy sorban el tudtam volna képzelni azt az önkritikát, amely nyomdafestéket kap és úgy szól, hogy igen, itt az eredménye azoknak az olvasástanítási eljárásoknak, amelyek az utóbbi évtizedekben a közoktatásban jelen vannak. Meg kellene vizsgálni, hogy van-e ennek valamilyen oka. Úgy gondolom különben, hogy van, a szóképes olvasásnál gyermekeim a vereség helyett a feleséget úgy olvasták, mint a huzat annak idején, tehát itt komoly problémák vannak. Annak idején olvasni megtanultunk, most ezek szerint gondok vannak.

Az olvasásértéssel kapcsolatban valóban el tudom fogadni azt, hogy a kompetenciavizsgálatok egyéni kezelést lehetővé tevő követése sokat fog segíteni. Abban viszont kételkedem, amit az anyag a 11. oldalon ír, hogy jelentős elmozdulás várható azon a területen stb., azért, mert

szöveges értékelés lesz, illetve az oktatást korlátozzuk. Ettől én igazából különösebb áttörést vagy nem érzékelek vagy nem látok, tehát én ezt vitatom.

A 6. pontban nagyon hiányosnak ítélem azt, hogy bár a címe úgy szól, hogy tanárképzési és továbbképzési feladatok megfogalmazása, itt egy árva hang nincs a tanárképzéssel és a pedagógusképzéssel kapcsolatban, csak a továbbképzésre fókuszál ez a kérdéskör.

Ami pedig a kérdéseimet illeti, két apró megjegyzést szeretnék tenni. Egy: a matematika és a természettudományok kapcsán hallhattuk, hogy hátulról a hetedik vagyunk, ugyanakkor tisztelettel jelentem vagy jelzem, hogy a felsőoktatás 2005. évi keretszámaiban a természettudományos szakcsoport ismételen csökkentésre került. Másodszor: én is osztom azt az elhangzott véleményt, Nagy tanár úr véleményét, hogy készség- és képességfejlesztés van. Ennek különböző színterei vannak, az olvasás önállóan nem emelhető ki, azért kérdeztem rá a matematikára, és az utolsónál sem tudnám azt elfogadni, hogy nem kell rá akkora figyelmet fordítani, mert az értelmes olvasás készségének kialakulása jelentős mértékben függ többek között a matematikai és egyáltalán a komplex fejlesztés eredményeitől. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Következik Polinszky Márta.

DR. POLINSZKY MÁRTA: Hadházy Tibor egy mondatban elintézte azt, amit én három mondatban szeretnék elintézni. Valóban ez az utolsó oldal utolsó pontja, ami a tanárképzésről és továbbképzésről szól, és egy szó nincs ebben a tanárképzésről magáról. Mindenki tudja rólam, hogy én a pedagógus-továbbképzést saját gyerekemnek tekintem, de nagyon utálok '98 óta, hogy a saját gyerekeimtől várják el azt, hogy felnőtteket tanítson. Addig, ameddig ezek a dolgok nem kerülnek bele az alapképzésbe, addig a továbbképzés nem tud ezeken a problémákon segíteni, és nem látok semmit '98 óta, ami ebbe az irányba elmozdítaná a tanárképzést. Tehát ezen probléma megoldásának egy szeletét a pedagógus-továbbképzés nyakába varrni egyszerűen nem lehet és felelőtlen ség. Ennyi. *(Dr. Báthory Zoltán: Gyere el a Sulinovába holnap!)*

ELNÖK: Hoffmann Rózsa! *(Dr. Dobos Krisztina: Miért, ott megoldódik a pedagógusképzés? - Dr. Báthory Zoltán: Igen.)*

DR. HOFFMANN RÓZSA: A cselekvési terv egyetlen pontjához szeretnék csak hozzászólni, tehát az egész anyag egy szűk mozzanatához, amelyben az alapvető írásbeli és kommunikációs képesség fejlesztését szolgáló oktatási idő meghosszabbítása a negyedik, hatodik évfolyamig, melynek releváns hatása csak 2015-re jelentkezik. - mondja az anyag.

Szeretném felhívni a figyelmet itt két ellentmondó vizsgálati eredményre, amely nem most jelent meg ebben az évben, hanem évek óta tudjuk. A PISA azt mondja, és a PISA 2003 is ezt mondta, hogy a 15 éves korosztály olvasási készsége az európai átlaghoz viszonyítva nem megfelelő, rossz.

Ezzel szemben az elmúlt hetekben napvilágot látott OECD-jelentés egyértelműen azt mondja, hogy a negyedik évfolyamos gyerekek olvasáskészsége az európai átlaghoz viszonyítva a jók közé tartozik. Ebből logikailag számomra az következik, hogy az első négy év elég jó szinten teljesíti a hivatását. A második következtetés az, hogy valami probléma a 10-15 éves kor között van. Tehát a harmadik gondolat: nem az következik számomra ebből, hogy meg kell hosszabbítani az alapozó szakasz négy évét hat évre. Ez akkor volna logikus lépés, ha az alsó fok nem teljesítené jól a hivatását, mert nincs rá elég ideje. Úgy tűnik, hogy van rá elég ideje, és megoldja a feladatát. Azt kellene megnézni, mi az, ami elrontja a gyerekek megfelelő szintre kialakult olvasási készségét a felső tagozaton, illetve a középfok első-második évében.

Erre az ellentmondásra szeretnék rávilágítani, és arra, hogy szerintem rossz következtetést vont le az anyag. Ezt korábban a közoktatási törvény módosításával kapcsolatos vitánál is kifejtettem, azóta csak erősödött ez a véleményem, hiszen az újabb mérések mind ezt mutatják, hogy nem az alsó fokon van a probléma, hanem a felső fokon és utána. A megoldásra most nem

akarok javaslatot tenni – már csak az idő szűkössége miatt sem –, csak erősíteni szeretném azt a Trencsényi Lacitól ma reggel érkezett egymondatos, felkiáltójeles állítást és felhívást, hogy más országok létrehozták a PISA-bizottságot, mi is úgy foglaltunk állást annak idején, hogy erre szükség van, PISA-bizottság nem jött létre, és ezért születnek olyan anyagok, amelyek alapvetően jók – legalábbis az európai mérőföldkövek leírása –, de az ebből levont cselekvési konzekvenciák több helyen problematikusak, vagy esetlegesek, talán kellő kutatási tapasztalattal nem egészen megfontoltak. Ez a véleményem persze, a PISA-napirendhez tartozik majd 2005 februárjában, de olyan szorosan összefügg a most tárgyalt anyag a PISA-mérés és egyéb mérések eredményével, hogy úgy gondoltam, nem fölösleges itt ezt megemlíteni.

Ide sorolnám én is azokat az észrevételeimet, amelyek a tanárképzéshez és tanártovábbképzéshez tartoznak. Annyival szeretném árnyalni Polinszky Márta szavait, hogy míg a tanártovábbképzés egy viszonylag gyorsabb fejlődést eredményezhet – lásd azt az óriási munkát, amely most a kétszintű érettségivel kapcsolatban azért lassan bevisz a közoktatásba, a középiskolákba olyan szemléletet, amelyet be kell vinni –, addig a tanárképzés csak hosszú távon, mondjuk két évtized alatt hozhatja meg az eredményét. Viszont a kettőt együtt kellene tárgyalni.

De hiányolom ebből a tanárképzés, tanártovábbképzés anyagból például a közoktatási vezetők olyan képzését, amelyet én magam fontosabbnak tartok, mint a fenntartókkal való kapcsolatot, illetve a fenntartók bevonását ebbe a munkába, hiszen a szakmailag önálló iskola esetében az igazgató az, akinek sokkal több eszköze, lehetősége van arra, hogy új szemléletet, új módszereket, új eljárásokat valóban megvalósítson az iskolában. Jól tudjuk, hogy az iskolafenntartók jelentős része képtelen és alkalmatlan arra, hogy ilyen fajta szakmai innovációnak akár csak a motorja legyen.

Summa-summarum, megerősíteném azt, hogy ne nevezzük talán PISA-bizottságnak, nevezhetjük másképp is, de szükség volna egy olyan szakértői testület hosszú távú működtetésére, amely képes arra, hogy ezeket a vizsgálati eredményeket szakszerűen elemezze, és olyan megoldási alternatívákat tárjon a szélesebb szakmai közvélemény elé, amely kiforrottabb és egyértelműbb cselekvési tervet eredményezhet.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Karlovitz János, utána Dobos Krisztina – és nagyon rövidet kérek szépen.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Annyit szeretnék hozzáfűzni, tekintve, hogy nem hangzott el ez a szempont: nézve a gyerekek kommunikációs kultúráját, beszédét, úgy érzem, hogy itt egy katasztrofális helyzet van. Ez több mint olvasásmegértés, olvasáskészség, tanulástechnika, oktatástechnológia meg egyebek. A mai gyerek rengeteget tud, de képtelen egymást meghallgatni, képtelen odafigyelni, képtelen a figyelemre, képtelen a koncentrációra, képtelen a kommunikációs együttműködésre – és itt van a baj. Az olvasás, az olvasásértés csak a csúcsa ennek a kommunikációs helyzetnek. Én úgy érzem, hogy már az élőbeszédben is ilyen katasztrofális helyzet van, és lassan már nem érti, mit mond a másik, különösen, hogyha valódi gondolatokat mond. Nem képes odafigyelni a gondolat végére, meghallgatni stb.

És hogy honnan ered ez? Én most már mániákusan mondom, hogy nem az iskolából, nem a betűtechnikából, nem az ilyen-olyan részletkérdésekből. Az iskola nem jó, de azért nem rombol. Aki rombol, ami rombol, az a másik szféra: a tömegkommunikáció. Ha valaki beteg lesz majd, és ráér megnézni a tévét: katasztrofális! Délelőttönként hogy mi megy ott! Az az ocsmányság! Az a gondolatlanság! Az a trehányás! Az a borzalom! Az az erőszak! De nem tartalmít mondok, hanem a kommunikációs kultúrában az a kapkodás, az egymás szavába vágás, a meg nem értés – és ez a modell a gyerek számára. Ez egy minta, ez egy modell, amit ő követ, jobban, mint az iskolai modellt.

A kulturális szférával való minden együttműködés nagyon jó, hogy van az anyagban, de tovább kellene bővíteni, és valahogy itt is koordináció kellene. Nem tudom, ki képes majd egyszer oda

hatni, hogy egy kicsit kulturáltabbá tegyük a tömegkommunikációt, különösen a televíziót hogy iskolásabbá vagy kulturáltabbá tegyük. Teljesen megveti a magas kultúrát, és hogy mit hoz be...?! Én tényleg be is fejeztem, ezt az egyet szerettem volna elmondani.
Köszönöm szépen.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Miután kimutatható nyomai vannak, hogy a minőségkultúra ügyében én elkötelezett vagyok, ezért én a mérföldkövek alkalmazását fontosnak és helyesnek tartom ebből a szempontból. Más kérdés, hogy ha ez nemzeti szinten jelenik meg mint indikátor, akkor mindig lesz olyan ügyes mérőeszköz, ami sikert fog produkálni, hogyha a politikának sikert kell mutatni, és kudarcot fog produkálni, ha a politikának éppen kudarc kell. Nem biztos, hogy ez a jó szint.

Én azt gondolom, azt keressük, hogyan lehet eljutni oda – és ebben az anyagot soványnak érzem –, hogy Mancini néni számára legyenek mérföldkövek, ő azonosuljon úgy a mérföldkövek kitűzésével, hogy az számára valamilyen módon hajtóerő, ösztönző motívum legyen. Vagy Pista bácsiról is beszélhetünk, ne legyünk elfogultak. Mert ha minőségkultúra, akkor erről is szó van, akkor az egész minőségkultúra arról szól, hogyan lehet olyan helyzetbe hozni a pedagógus kollégákat, hogy ők ez iránt olyan mértékben köteleződjenek el, olyan mértékben érezzék a hatalomba bevontnak magukat, hogy ez nekik okozzon rossz álmot este, reggelre pedig konstruktív ötleteket.

Ceterum censeo: általános művelődési központ. *(Derültség.)*

DR. HOFFMANN RÓZSA: Ne nevessetek, lányok, tökéletesen igaza van!

NAGY JÓZSEF: A fordulat váratlan!

DR. HOFFMANN RÓZSA: De attól ez még igaz!

ELNÖK: Szerencse, hogy Lacinak nem kell ülésről ülésre új dolgot kitalálnia.
Dobos Krisztina!

DR. DOBOS KRISZTINA: Igyekszem négy nagyon rövid megjegyzést tenni.
Az első az, hogy miután kívülről, tehát a gazdaság elvárásából jöttek ezek a feladatok, én azt gondolom, hogy ennek lehet pozitív vonzata is, hogy a gazdaság is részt vesz akkor a megoldásában.

A második, hogy miután feladatok jöttek, és végre nem reformot akarunk – és teljesen igaza van Gyurinak, mert azt gondolom, most már le kellene szokni arról, hogy törvényt módosítunk, új alaptantervet írunk, és nem tudom, mit csinálunk, hanem feladatokat kellene megoldani –, ezért lehet egy nagyon pozitív hatása az egész közoktatásbeli gondolkozásra, hogy ne kezdjünk mindent a legelejéről, hanem most koncentráljuk szellemi és anyagi erőforrásainkat valami feladatok megoldására koncentrálni, vagy a megfogalmazott célok irányába koncentrálni – így pontosabb, mert megoldani nem tudjuk.

A harmadik dolog, hogy ugyanakkor azt gondolom, hogy mellé kell tenni a sajátunkat, és hadd mondjak egy példát, mert talán így a legegyszerűbb. A korai iskolaelhagyásnál Gábor nagyon korrektül elmondta, hogy mit gondolnak ők rajta. Mi pedig azt gondoljuk, hogy nagyon fontos, hogy az általános iskolát ne hagyják el a gyerekek a nyolcadik osztály elvégzése előtt, különösen a hátrányos helyzetű gyerekeket figyelembe véve, és én még rögtön azt is mondtam, hogy itt van ugyan a Tanoda-program, de szerintem a KOMA programja sokkal jobb, mert az arról szól, hogy a családot is bevonja és úgy foglalkozik a hátrányos helyzetű gyerekekkel, hogy a pedagógusnak és a környezetének a családdal együtt kell működni. Nem fogadjuk el másképp.

Tehát azt gondolom, hogy ezeket kellene melléteni, és akkor lehetne egy ilyen nemzeti vagy társadalmi konszenzust létrehozni, mert mindenki bizonyos célok irányába haladna, ugyanakkor van egy olyan sajátossága, amit a mi problémáink megoldására tud kellőképpen fordítani.

A negyedik dolog pedig: innovációt igényel a felső szinten, az oktatásirányításban mindenféle területen a kutatóintézetek és a fejlesztőintézetek területén, és egy innovációs láncot igényel a közoktatásban, akár azt mondom, hogy iskolaszinten vagy azt mondom, hogy pedagógusszinten is. Ha bármelyiket is koncentrálja az oktatásirányítás, tehát a forrásokat csak egy helyre teszi, akkor semmit nem fogunk elérni. Ha nem tudja szétosztani és kellőképpen allokálni részben a forrásokat, részben a feladatokat, akkor nem lesznek eredményeink.

Én is azt gondolom, hogy ha nem tudjuk - és természetesen a fenntartó is benne van - minden egyes szintet kellőképpen megszólítani feladattal és mellétett forrásokkal, akkor az egész tulajdonképpen fölösleges és nagyon rossz helyzetbe fogunk kerülni. Ha ezeket meg tudjuk oldani, akkor azt gondolom, hogy jó irányba is haladhatnak a dolgok - nem kötelező, de jó irányba is -, és azt javasolnám a Köznevelési Tanácsnak, hogy amikor már a feladatlebonthatások irányába jutott és ezt talán a főosztályvezető úr vagy Gábor tudja megmondani, akkor tárgyaljunk meg még egyszer, vagy nézzük meg, vagy kapjuk meg az anyagokat, tehát vegyünk részt benne, mert ez ma a legfontosabb kérdés, hogy mit tudunk melléteni és milyen eredményeket tudunk elérni.

ELNÖK: Mielőtt összefoglalnám, szeretnék hozzászólni, és aztán megpróbálnám nagyon röviden összefoglalni. Én nagyon csalódott vagyok ettől az anyagtól, nagyon elégedetlen voltam vele, üresnek éreztem és egy kicsit apologetikusnak. Az volt az érzésem, hogy a problémákra adandó válaszokból elsősorban azokat szűrték ki, amelyek a jelenlegi minisztériumi intézkedések valamelyikében már visszaköszönek. Nem volt elég elemző az anyag, nem beszélve arról, amit Liskó Ilona olyan határozottan és érzéssel mondott, hogy ez az anyag abszolút félrevezető volt egy nemzetközi összehasonlítást tekintve, így nem lehet a problémákhoz hozzákezdeni.

Minden OKNT-vita arról győz meg engem, hogy egy ugyanazon dologról nagyon sokféleképpen gondolkodunk, és nem gondolom, hogy én gondolkodom helyesen, vagy valaki más gondolkodik tévesen. Ebből én csak azt a következtetést tudtam levonni, hogy ha az OKNT hasznosan akar hozzájárulni egy ilyen problémához, akkor alternatívákat kellene hogy megfogalmazzon, méghozzá problémák köré rendelt megoldási alternatívákat.

Tehát lehet azt mondani, amit Hoffmann Rózsa mond, hogy nem az alsó tagozaton van a probléma, hanem később rontják el, ha megkérdezzük Vekerdyt, ő pont az ellenkezőjét mondja. Ezek szakmai kérdések, amelyeket meg kell vitatni, és ha a végén nincs konszenzus, akkor meg kell mondani, hogy milyen alternatívákban lehet megoldási módokat keresni. Mi sem vagyunk a bölcsek köve, de az se jó, ha egy minisztériumi előterjesztés bizonyos kérdésekben, mondjuk például hogy a hatodik osztályig kell valamit meghosszabbítani, úgy foglal állást, mintha egy-egy tudományos vizsgálódás eredményeként született volna meg. Ennyi volt a hozzászólás. Amit most mint elnök gondolom, hogy össze kellene foglalni. Mit csináljunk ezzel az anyaggal? Egyrészt nyilván arra fogok törekedni, hogy egy közleményben megjelenítsem ezt a sokféleséget. Másrészt úgy gondolom, hogy amit Horn György mondott, hogy itt ki kellene néhány súlyponti kérdést tűzni, amelyet vitassunk meg. Szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy a mi feladattervünkben egy-két ilyen kérdés már visszaköszön. Gondoljuk végig most ennek az anyagnak a fényében azt, hogy nem kellene-e néhány témát a feladattervben mások helyébe felvenni? Azért, hogy arra felkészülve, ebbe a kutatási eredményeket bevonva, ebben az alternatívákat megjelentetve tudjunk állást foglalni egy témában, mondjuk hogy az alsó tagozat, vagy mondjuk, hogy az értékelés vagy mondjuk azt, hogy a szakoktatás helyzete, ezek szerepelnek, ha megnézik az anyagot, tulajdonképpen majdnem minden pontja ennek az intézkedési tervnek visszaköszön a mi feladattervünkben. Ha kell, szükséges, akkor fordítsunk a sorrenden, és egy-egy adott, konkrét kérdésben vonultassuk fel azokat az alternatívákat, amelyeket az OKNT megoldási lehetőségként lát.

Ennél többet az OKNT kompetenciájába nem utalnék, éppen a gondolkodásunk örvendetesen sokszínűsége miatt, meg azon szerénységünk miatt, hogy nem úgy gondoljuk, hogy mi tudjuk, hogy mi az igaz. Mi csak elgondolkodni tudunk azon, hogy mi az igaz.

Tehát valami ilyen típusú összefoglalót szeretnék írni, és még egyszer azt szeretném kérni, hogy gondoljuk végig a feladattervet, és a feladattervben jelenítsük meg azokat a súlyponti kérdéseket, amelyekről itt részben már szó esett, részben amit még hozzá akartok tenni. Sándor és Gábor!

BRASSÓI SÁNDOR: Igyekszem nagyon rövid lenni. Tényleg én magam is úgy érzem, hogy a társadalmi párbeszédnek és a sokszínűségnek az élményét éltem végig, hiszen a hozzászólások az anyag nagyon sok érdekes pontjára ráirányították a figyelmet.

Néhány, 5-6 pontban azért reflektálnék az elhangzottakra, hiszen az a jelentés, ami megjelent egy hónappal ezelőtt, ami ennek az egész folyamatnak az európai uniós előrehaladását vizsgálta meg, megjegyzem, hogy független szakértők és nagyon elismert, magas presztízsű európai szakemberek figyelembevételével és bevonásával, felhívta a figyelmet néhány elég sajátos problémára.

Az egyik az, hogy kiemelten a kelet-európai országok, a most csatlakozott országok köre, illetőleg azon országok, amelyek egy úgymond társadalmi rendszerváltás után voltak, meglehetősen sok problémával szembesülnek a munkaprogram megvalósítása során. Ennek nyilvánvalóan nem az oktatás, hanem minden, a társadalom egész szintjén megvannak a maga problémái, ami nehezíti ezen országoknak legalábbis a közigazgatási kormányzati oldaláról a megvalósítását.

A másik talán az, amit Horn György próbált megfogalmazni, hogy bizonyos értelemben pont ugyanez az országcsoporthoz, amely mellesleg egyfajta úgymond kontinentális modell szerint is működik, további nehézségekkel küszködik az oktatási rendszere terén, és az abból örökölt hátrányok, problémák kevésbé támogatják a munkaerőpiac oldaláról érkezett és az új, korszerűbb, a tudás munkaerőpiaci felhasználását jobban igénylő rendszerek felé a lépést. Tehát azt hiszem, a magyar rendszer mind a két problémakör terén messzemenően érintett lehet. Mindezek alapján úgy gondolom, az a megközelítés, ami ebből az anyagból is érződik szerintünk, az az átmenet problémájához kapcsolódik – az oktatási rendszerekből a munka világába történő átmenet kérdéséhez. Azért nyilván arra törekedtünk, lehetőségeink függvényében, hogy ezekre a súlypontokra mégis kellő figyelmet helyezünk, akár a leszakadó, akár az alacsony olvasási képességgel vagy kompetenciával bíró csoportok ezek. Úgy gondolom egyébként, hogy az anyagból ezek a dolgok kiderülnek, tehát szerintünk megfelelő intézkedések ebből mindenképpen célzottan foganatosíthatók. Ha mégsem látszik ez minden esetben kellő súllyal, annak nyilván egyéb okai is vannak. Tegyük azt mellé, hogy ennek vannak államigazgatási, jogszabály-alkotási, finanszírozási kapcsolatrendszerei. Ezeket, úgy gondolom, nem szabad figyelmen kívül hagyni. Miközben szeretnénk középtávon is és hosszú távon is látványosan eredményt elérni, a 2010-ig tartó, elsőként megfogalmazott célkitűzésekhez valamilyen módon mégis el kell jutni. Itt egyfajta időcsapdában vagyunk, legalábbis az alacsony szintű olvasási képességek terén, hiszen azon diákok számára, akik már az iskolarendszerben vannak, a harmadik évfolyamot kezdték, egyfajta korlátozottsággal érvényesíthetők ezek a programok, hiszen számukra öt év áll rendelkezésre, hogy ezekhez az EU által és általunk is kijelölt, valamilyen szinten akceptált célokhoz hozzáigazodjunk. Az időproblémára tehát szintén felhívom a figyelmet.

Természetesen egy kormányzat mindig megpróbál ehhez képest sokkal tevékenyebb és konkrétabb dolgokat leírni, nyilván megfelelő rugalmassággal.

A pedagógus-továbbképzés kérdéséhez hozzá kell tenni, hogy miközben folyik egy felsőoktatási reform, és folyik egy Bologna-folyamat, és van egy pedagógusképzési Bologna-bizottság, természetesen szeretnénk ebben az anyagban elébe menni ennek a dolognak. Ez a munkafolyamat zajlik – a jövő héten is lesz éppen egy kibővített ülés. Amikor ott megszületnek azok a döntések, amiknek meg kell születniük, utána lehet megjeleníteni az anyagban a

pedagógusképzési oldalt, addig csak a pedagógus-továbbképzés oldaláról tudunk egyfajta elgondolást felvázolni.

Egyébiránt én magam is azt gondolom, érződik és jól látszik egyfajta hasadék az Európai Unió által megfogalmazott munkaprogramból leszívható, levetíthető célok és egy adott tagállamban az iskolában egy pedagógus szintjén megjelenő információk között. Teljesen nyilvánvalóan az kell legyen minden tagállam feladata, hogy ezt a hézagot kitöltse, és a felhasználható információt levigye a program tényleges megvalósítói szintjére, az egyik szintjére: az iskolába. Azért úgy gondolom, ne felejtsük el – és tudom, nyilván senki nem felejtette el – azt, hogy a hazai oldalon az önkormányzatiság, az iskola világa, az iskolai használói kör közötti párbeszéd azért elég markáns probléma, hogy mennyire tud kitekinteni az iskola a tantárgyi rendszeréből a gyermekvédelem oldalára, a szociális ágazatra, a környezetvédelemre. Rendkívül lesújtó tapasztalataink vannak ezen a téren. Ezzel összefüggésben – miközben 2006-ig, 2008-ig, 2010-ig egyfajta mérhető eredményeket is hozzá kell rendelnünk – ezek beemelése idő, amíg a hazai rendszer, általában a társadalom főlnő a helyi szintű politika szervezésének és csinálásának szintjére. Azt hiszem, azért ennek időt kell adni. Ezen az anyagon, ha számon is lehet kérni, azért csak meglehetősen korlátozottsággal.

Azt gondolom, persze, hogy a tárcának, az előterjesztőnek nem szabad megfeleledkezni a konkrét lehetőségeiről, sem a forrásoldalról, sem a megvalósíthatóságról, sem a közigazgatási térről. Ezek nagymértékben korlátozóan lépnek föl felénk, ami az anyag árnyaltságát, sokszínűségét nagymértékben csökkenti. Azt hiszem, az egy nagyon jó gondolat, hogy az OKNT ezeket a témákat alaposabban, mélyebben tárgyalja, és tegye meg a javaslatait a tárca felé. Itt nyilván egy következő tárgyalási szint lesz, hogy ezeknek a megvalósíthatósága a tárca részéről, általában, mint minisztérium részéről, mennyire fogadható be vagy nem – de ez egy más tárgyalás kérdése.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Halász Gábor!

DR. HALÁSZ GÁBOR: Köszönöm szépen. Én nagyon szeretnék mindenkinek külön-külön hosszan reagálni, de ezt nem engedi meg az idő. Nagyon jó lenne, amit Jóska mondott, egy csomó dologról szeretnék beszélni, amit Gyuri mondott, rengeteg olyan dolog van, amiről órákig lehetne beszélgetni. Én ezt nem fogom most megtenni. Azt gondolom, negyed egykor nem ezt várja ez a testület. Hadd legyen csak egy általános, egy impresszió jellegű reagálásom. Azt gondolom, olyan gazdagsága és okossága volt ennek a vitának, ami itt most lezajlott, amiről egyfelől azt mondom, nagyon sajnálom, hogy nem vagyok ennek a testületnek a tagja, és nem lehetek gyakrabban részese...

ELNÖK: Állandó meghívottként igen.

DR. HALÁSZ GÁBOR: Hihetetlenül inspiráló.

A másik: azt gondolom, hogy ha az Európai Bizottságnak egy képviselője most itt ült volna, akkor az Európai Bizottság képviselője nem arra figyelt volna, hogy vajon ezekkel a mutatókkal most hogyan áll a dolog, hanem azt mondta volna magában, hogy egy olyan országban vagyok, amely országban azok a problémák, azok a kérdések, amelyek ma a közösség egészét foglalkoztatják, azok foglalkoztatják ennek az országnak az oktatásért felelős embereit, és ezek az emberek hallatlan komplexitással gondolják végig ezeket a dolgokat. Ezért egészen biztos, hogy ez egy sokkal nagyobb érték, mint az, hogy most valamelyik mutatóval mi lesz majd a 2006-os jelentésben, hogy ezt össze lehet-e passzítani azzal, ami ott történik. Azt gondolom, ez sokkal, de sokkal fontosabb annál.

A harmadik dolog: én azt gondolom, hogy ha ez a vita föl van véve, olyan rengeteg ötletet ad a közigazgatás számára, olyan mértékben inspiráló lehet a közigazgatás számára is, hogy egyszerűen egy aranybánya az, ami itt elhangzott. Én azt javasolnám az Oktatási Minisztériumnak – szívesen részt veszek egy ilyen folyamatban is –, hogy menjünk pontról

pontra, elemezzük végig ezeket a dolgokat, amik itt elhangzottak, és mindegyikről meg tudjuk mondani, hogy „ez egy nagyon okos dolog, de nem tudunk vele mit csinálni, mert egyszerűen nincsenek eszközeink”, „ez egy olyan dolog, ami nagyon jó, és nézzük csak meg, tulajdonképpen már vannak eszközök, amiket használunk, csak éppen ezt nem vettük figyelembe, akkor ezt figyelembe lehet venni” – tehát rengeteg olyan lehetőséget ad ez a vita, amit szerintem föl lehetne használni.

Egyetlen konkrét dologhoz hadd mondjak egy-két szót. Felmerült a PISA-bizottság kérdése. Ha van olyan, részben szakmai, részben társadalmi testület, ahol az itt megjelenő kérdések 60-80 százaléka olyan mélységben végigtárgyalható, amit ez igényel, olyan mélységben, ahogy Gyuri beszélt ezekről a dolgokról például, és ahol a leginkább le lehetne fordítani ezt konkrét cselekvésekre, konkrét eszközökre, akkor ez egy ilyen PISA-bizottság. Úgyhogy, ha valamit lehet javasolni, én azt javasolnám, hogy ez a testület erősítse meg azt a két vagy három éve elfogadott állásfoglalását, hogy szükség van egy ilyen testület létrehozására.

Még egyszer: nagyon szívesen beszélgetnék külön-külön mindenkivel, hogy a konkrét, felmerülő kérdésekre lehessen reagálni.

Köszönöm szépen, hogy itt lehettem.

ELNÖK: Én is nagyon köszönöm a meghívottak szereplését. A következő feladatot próbálom meg végrehajtani majd a jegyzőkönyv alapján:

Megpróbálom az elhangzott hozzászólások mennyiségi és minőségi mutatói mentén azokat a súlyponti kérdéseket megfogalmazni, amik körül a továbbiakban nekünk vitatkozni, gondolkodni kellene.

Megismételjük azt a javaslatot, amit tettünk – immár nyomatékosan – a PISA-bizottság létrehozására a miniszternek, egy kicsit határozottabb felszólítás formájában, és visszautalva arra, hogy enyhén szólva rossz néven vettük, hogy korábbi javaslatunk még csak válasza sem méltatott.

Mindezeket megpróbálom megjeleníteni egy kicsit átdolgozott formájú programunkban, cselekvési programunkban.

Ennél többet ebből a vitából kihozni, úgy gondolom, nem lehet. Nem hoztunk határozatokat, szakmai kérdésekben nem foglalhatunk állást, hogy az írás- vagy az olvasástanításnak mely módozata mellett foglal állást az OKNT – nem ez a dolga. De hogy milyen típusú javaslatok hangzottak el, azt korrektül meg fogom jeleníteni.

Amit határozati javaslatként kérem, hogy hagyjatok jóvá, és ebben az esetben ezt testületi álláspontként tudnám megfogalmazni: ez a PISA-bizottság létrehozására vonatkozó ismételt határozat kérése vagy felszólítása vagy javaslata az Országos Köznevelési Tanácsnak, amely PISA-bizottságban a saját részvételét szívesen felajánlja.

Ezt gondolom testületi határozatként, de mielőtt bármit mondanátok, Márta kért szót.

DR. POLINSZKY MÁRTA: Nagyon sajnálom, hogy mind Brassói Sándor, mind Halász Gábor elment a Liskó Ilona által felvetett probléma mellett. *(Halász Gábor: Nem, ha van idő, szívesen azonnal reagálnék.)* Ez egy olyan sarkalatos pontja ennek az anyagnak, ami ha nem tisztázódik, akkor az egész anyag borul. Tehát nekem az a problémám, hogy ha vannak számok, amelyek indikátorok és most szeretjük, nem szeretjük, ebbe most ne menjünk bele, de ha ezek rosszak, márpedig Ica érvelése nagyon meggyőző volt, az én régi számításaim is hasonlóra vezetnek, ha ezek az indikátorok rosszak, akkor az egész anyag borul. Akkor egészen más felelőssége vagy feladata vagy nem tudom, mi je van az OKNT-nek, hogy ha ezt a sarkalatos pontot nem tisztázzuk.

Nem azt mondom, hogy ezt most kell tisztázni, de hogy e mellett a kérdés mellett nem lehet elmenni *(Halász Gábor: És a többi mellett sem!)*, igen, de ne haragudj, Gábor, azért mondom, hogy azért borul, mert itt arról van szó, hogy indikátorok vannak és ezeket kell valamilyen szintre hozni bizonyos időszak után, és ehhez ilyen intézkedések megtétele szükséges. Ha a kiinduló indikátor rossz, akkor azért borul az egész, mert akkor azok az intézkedések,

amelyeket meg kell tenni, lehet, hogy egészen mások, hogy elérjük a célzott eredményt, és az is lehet, hogy mivel a kiinduló indikátor rossz, ezért a megcélzott eredmény is rossz. Ezért mondom, hogy borul az egész.

Nem azt mondom, hogy a többi problémát nem kell megbeszélni, de ezt látom én az alapproblémának.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Gondolom, sokan tudják ebben a teremben, hogy ezek az adatok nem az Oktatási Minisztérium statisztikai osztályáról származnak, hanem a KSH-tól. Én tudom bizonyítani azt, hogy a '90-es évek közepétől heves harc folyik azért, hogy a szakmunkásképzést ne tekintsék középfokú oktatásnak, és ezt nem lehetett elérni. Tehát azt gondolom, hogy a legmagasabb politikai szinten lehet csak, mivel a KSH egy országos intézmény, a miniszter úrnak kell ebben az ügyben interveniálni. *(Nagy József: Nem.)*

ELNÖK: Jóska azt mondja, hogy nem. Nagyon röviden, kérlek!

NAGY JÓZSEF: Kettős megoldás. Tehát ne takarjuk el azt, hogy ha levesszük a szakmunkásokat, akkor milyen adatot kapunk, és ha hozzátesszük és egy lábjegyzetben magyarázzuk meg, hogy miért kell ezt külön is. Tehát nem kell kifejteni, végig mind a két adat szerepeljen. *(Dr. Báthory Zoltán: Már röhögnek rajtunk!)* Miért röhögének rajtunk?

ELNÖK: Liskó Ilona!

DR. LISKÓ ILONA: Szeretnék vitatkozni Báthory Zolival, mert a KSH egy szakmai intézmény, egy szakapparátus, amelyik adatokat gyűjt és adatokat ad ki és adatokat szolgáltat. Ez pedig az Oktatási Minisztérium fejlesztési politikája, amelyik az Európai Unióhoz való csatlakozáson belül határozza meg a feladatokat. Itt mérföldkövekről és fejlesztési feladatokról van szó. Tehát az, hogy ez milyen adatokat, hogyan értelmez, és milyen iskolázottsági kategóriát minek fogalmaz, ez oktatáspolitikai döntés. Ebben a pillanatban tökmindegy, hogy a statisztikai adatgyűjtés vagy az adatgyűjtő hogyan határozza meg azt az iskolai végzettséget, ha az oktatáspolitikai akarja hamisan értelmezni a valóságot, akkor ezt kapjuk, és ahogy Márta mondta, ebből az következik, hogy az egész fejlesztési folyamat hamis, látszatdolgokra fog épülni.

Nagyon sajnálom, hogy Halász Gábor, aki aztán tényleg pontosan kell hogy tudja azt, hogy melyik iskolafokozat mit jelent a valóságban ma Magyarországon, ezt az én problémámat, ami az egész dolognak az elfogadhatóságára vonatkozik, úgy értelmezze, mint egy érdekes ötletet, amiről érdemes lenne majd egyszer hosszasan beszélni.

Azt is nagyon sajnálom, hogy az elnök úr pedig a felvetésemet, ami az egész dolog lényegére vonatkozik, nem tartja olyan fontosságúnak, hogy az OKNT legalább, mint egy szakmai testület, foglaljon állást abban - ne csak abban foglaljon állást, hogy PISA-csoportot kell majd létrehozni, tehát egy újabb testületet, amelyik majd gondolkodni fog, hanem abban is foglaljon állást, hogy azt tanácsoljuk a miniszter úrnak, hogy hamis adatokra ne építsen mérföldköveket, mert amikor majd lemérik, hogy az egyről a kettőre hová jutottunk, amit Márta az előbb mondott, akkor hamisságok fognak előjönni, mert ezeket nem lehet semmihez se mérni.

NAGY JÓZSEF: Muszáj közbeszólnom, ne haragudjon. Ezen kívül saját magunk verjük ki a saját kezünkől a fegyvert, mert ha igaz adatokat adunk, akkor több pénzre számíthatunk. Bocsánat, hogy ilyen praktikus... *(Dr. Karlovitz János: Fordítva!)* Miért fordítva? *(Dr. Dobos Krisztina: Igaza van, nagyobb a fejlesztési lehetőség.)*

BRASSÓI SÁNDOR: Azért arra felhívnám Polinszky Márta figyelmét, hogy ne vegyük ezt általánosságban, ugyanis a PISA-adatsorról talán nem vitatkoznék, tehát azért az egy reális, korrekt adat, mert itt több statisztikai adat van. *(Dr. Polinszky Márta: Én az Ica által felvetett)*

problémára mondtam!) Itt egy adat merült fel igazából, a felső-középfokú végzettségűek számbeli aránya. A lemorzsolódókkal kapcsolatban mondtam azt, hogy erre nincs ma Magyarországon egyféle adat, de sok szakértőt bevontunk. Nem jelzi a OSAP-rendszer azon tanulókat, akik általános iskolai végzettség nélkül kilépnek az oktatási statisztikából, majd visszalépnek az oktatási statisztikába, újra lemorzsolódnak sajátos szociális, nehéz, hátrányos helyzetüknél fogva, és mire eléri a tanköteles kor végét és a felnőttképzés keretében szereznek egy alsó-középfokú végzettséget. Ez csak a munkaerőpiaci statisztikákból gyűjthető, ezek az adatok ilyen értelemben a lemorzsolódás kérdéskörét egyértelműen nem a legnagyobb árnyaltsággal fejtik ki, de jelen pillanatban ezek az adatok állnak az ebben általam nagyra becsült szakértők ilyen adatot tudnak szolgáltatni.

Az, hogy az a bizonyos adat, amire Márta is hivatkozott leginkább, tehát a felső-középfokú végzettséggel rendelkezők esetében, azt tudom akkor kezdeményezni, hogy az OKNT vagy az OKNT-ben megbízott tagok és az OM statisztikai osztálya létrehozunk egy egyeztetést, és dőljön el, vagy alakítsák ki az álláspontjukat. Én nem érzem magam az adatok ilyen mélységében kompetensnek, látva itt azt, hogy az OKNT-n belül sem tűnik ez a dolog egységesnek, megjegyzem.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Csak annyit mondanék még az állásfoglaláshoz, hogy úgy érzékelem, hogy konszenzus volt abban is, hogy azt igeneltük nagyon határozottan, hogy ez az intézkedési okmány illeszkedjék rendszerszerűen azokba a más stratégiai típusú elhatározásokba, amelyek elsősorban az ágazaton belül születtek már és érvényben vannak, és meg-megjelenik állandóan, te a szociális ágazatot emlegetted, én szoktam emlegetni a kulturális ágazatot és az ifjúsági ágazatot, amelyeknek szintén vannak érvényes stratégiái. Csak mindig azt varázsoljuk elő, amelyiknek éppen valahol, valamilyen felső hatóságnál számot kell adni. Ez így nem jó, tehát a stratégiai fejlesztés rendszerszerűségére hívja fel megint csak nem először az OKNT a jogalkalmazó figyelmét.

ELNÖK: El tudom fogadni, mint OKNT-álláspontot, mert ebben valóban teljes konszenzus volt. Csak egy mondatot szeretnék mondani. *(Halász Gábor: Már félórája el kellett volna mennem!)* Az szintén egy testületi álláspont, hogy ezért külön főhajtással köszönjük meg neked, hogy még itt van, és én félbeszakítom a mondatot. Mondjad, amit mondanál.

HALÁSZ GÁBOR: Elnézést, de nekem már valóban félórája máshol kellene lennem. Nemcsak egy kérdésre nem reagáltam specifikus módon, hanem sok másra sem. Azt gondolom, hogy a sok másik kérdés között egy sor olyan van, aminek ugyanilyen jelentősége van.

A másik: teljesen igaza van Icának, hogy az ISCED-besorolás politikai jellegű döntés. Föl sem merül, hogy ne az lenne. Magyarországon ezt a politikai besorolást meghozták. Ezt felül lehet vizsgálni, és felül kell vizsgálni. Azt gondolom, teljesen jogos az a felvetés, hogy annak a fényében, hogy ennek milyen súlya, milyen jelentősége van – szemben azzal, amikor ez egyszerű, szimpla adatszolgáltatási dolognak tűnt, ma látjuk, hogy óriási oktatáspolitikai súlya van –, erre a dologra oda kell figyelni.

A harmadik: a helyzet hallatlanul komplex. A dolgot úgy leírni, hogy itt valaki, akár kifelé, akár sajátmagának hazudik, nem lehet. Garantált, hogy ha hazudásra nem fogható, őszinte, és a témához értő embereket összerakunk, hihetetlenül nehezen fog konszenzus születni azzal kapcsolatban, hogy milyen besorolást csináljunk. Nem írható le a dolog ilyen egyszerű fogalmakkal. Példák sokaságát lehetne mondani, de csak egy dolgot hadd mondjak: még abban az esetben is, hogyha a 9. és 10. évfolyamon nem meghatározott arányban gazdasági szervezeteknél eltöltött munka lett volna az a támpont a 22 éveseknél – mert róluk van szó –, hanem igényes, az idő száz százalékát igénybe vevő oktatás, még ebben az esetben is az országok nagy részében ezeket az évfolyamokat az alsó középfokhoz sorolják. A probléma nem az tehát... *(Liskó Ilona: Ezt szeretném javasolni!)* Ugyanakkor viszont akkor tudomásul kell venni azt, hogy a határvonal évfolyamban vagy életkorban Magyarországon másutt van az alsó

és a felső középfok között. Hogyha a kormányzat beleütközik abba, hogy statisztikai adatot kell szolgáltatni úgy, hogy egy középiskolában az első és a második évfolyamon – vagy akár az első évfolyamon – tanulókat alsó középfokba, az e felett lévőket meg felső középfokba, vagy az itt óráikat leadó tanárokat alsó középfokba, ott meg felső középfokba kell számítani, meg fog bolondulni, nem tudja megcsinálni. (*Polinszky Márta: Dehogynem!*) Ez azt jelenti, hogy itt egy igazi, nagy, komplex problémahalmaz van, amit nem lehet leírni ezzel a fogalommal, hogy hazudás. (*Zaj.*)

A következő, a negyedik: itt 22 évesekről van szó. (*Liskó Ilona: De miért huszonkettő?*) Azért 22 évesekről van szó, mert egy hosszú vita után erre a konklúzióra jutottak a tagállamok a tanácsban, hogy direkt 22 évesek. Ez azt jelenti, hogy mindazok a végzettségek, amelyeket 16 és 22 éves koruk között szereztek, benne vannak. Azt akarták, hogy benne legyenek. Ez azt jelenti, hogy nem lehet kizárólag azt nézni, hogy lépnek ki most 16, 17 vagy 18 éves korban a gyerekek.

Es végül az utolsó, ami a legfontosabb megjegyzés ezzel kapcsolatban: ha mindent végigelemeznénk, akkor sem tudnék más konklúzióra jutni, mint arra, hogy a második prioritással kapcsolatban Magyarországnak nincsen komoly problémája. Tekintetbe véve a szakiskolai reformot, ami megtörtént, tekintetbe véve a demográfiai csökkenést, ami az arányokat megváltoztatta, nem juthat az ember egy alapos elemzés után más konklúzióra, mint arra, hogy az iskolai expanziót tekintve nemzetközi összehasonlításban Magyarországnak nincsen baja, nincsen problémája. Vagyis erre koncentrálni az erőfeszítéseket, az egyszerűen az erőforrások pocsékolása lenne. Nem azért, mert ez nem fontos, hanem azért, mert megtörtént. Kellene ennek szentelni egy önálló szakmai programot, ahol ennek az egyes elemeit, a részeit megnézzük.

Ezt azért kellett itt elmondanom, hogy amikor úgy tűnik, hogy negligálok ezt a prioritást, akkor e mögött egy ilyen elemzés, egy valahol elvégzett elemzés után meghozott ilyen konklúzió van. Ezért van, hogy nem éreztem úgy, hogy ezt külön ki kell emelni, és erre reagálni.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Ezzel tulajdonképpen elmondtad azt, amit Icának válaszolni akartam, hogy miközben teljesen egyetértek azzal, amit ő elmondott, nem írható le hazugságként az, ami egy másfajta statisztika egy másfajta felfogás szerint ennek minősül. Az leírható, amit Ica elmondott, és az is leírható, hogy az OKNT szükségesnek tartja ennek a besorolásnak a felülvizsgálatát, és ebből egy egységes álláspont elfogadását, amely egyszerre EU-konform, és jelzi a mi különbözőségünket attól, ami az európai átlag. (*Dr. Báthory Zoltán: Mind a három mérföldkőnél.*) Mind a három mérföldkőnél, mert ez különben önmagunk félrevezetéséhez vezet. Azt kijelenteni, hogy azok a statisztikai adatok egyszerűen hazugok... Nem az én bátortalanságomból adódik – hanem Gábor nálam szakszerűbben elmondta –, ezzel nem elkenni gondolom. Ígérem, hogy nagyon élesen fogom szó szerint tolmácsolni azt, amit elmondott, és azt is, hogy ez itt egyetértésre talált - ha nem is a hazugság minősítése. Nagyon köszönöm a megjelenteknek. Mielőtt a szünetet elrendelem, szeretném felhívni a figyelmet, hogy kettőkor lejön a politikai államtitkár hozzánk, röviden bemutatkozni.

POLINSZKY MÁRTA: Itt kettőkor kerettantervi bizottsági ülés lesz.

ELNÖK: Akkor előtte.

FARKAS ISTVÁN: Sajnálom, nekem egy órákor mindenképpen el kell mennem, máshol kötött programom van. Csak referálni szeretnék, hogy a 3. napirendi ponthoz alaposan és kritikusan átnéztem a judaisztika érettségi követelményrendszerét, összevettem a már jóváhagyott katolikussal, és én nagyon támogatom az OKNT támogatását, tehát alaposan utánanéztem, és – nyilván nem cselből – ha lehetne most előrevenni...

HORN GYÖRGY: Egy mondatot mondanék hozzá, és utána, ha van vita, legyen, ha nincs, szavazzunk.

FARKAS ISTVÁN: Szívesen válaszolok bármilyen kérdésre is...

ELNÖK: Akkor, Horn Gyuri, mondd gyorsan!

HORN GYÖRGY: Az érettségi vizsgabizottság megtárgyalta a judaisztika tárgyat, és egy tartózkodással támogatta az idei bevezetését. A tartózkodás indoka kétségtelenül érthető: az volt, hogy ez nem ment végig az akkreditációs eljáráson, már az egyedileg benyújtott eljáráson. Ezzel kapcsolatban ellenérv, hogy a másik három nagy egyháznak a hasonló jellegű, nem hittan jellegű, de érettségi tárgyai is minisztériumi kiadáson mentek keresztül. Ez volt az ok arra, hogy a judaisztika önálló technikával került be. Öt igennel és egy tartózkodással fogadta el a bizottság. Kérem, hogy az OKNT ezt támogatólag erősítse meg.

ELNÖK: Szavazásra teszem fel a kérdést. Aki ezt elfogadja, kezet fel! *(Szavazás.)* Köszönöm szépen. Ellene? *(Nincs jelzés.)* Tartózkodás? *(Dr. Hoffmann Rózsa: Konzekvens vagyok.)* Egy tartózkodással, ellenszavazat nélkül.

DR. VÁGÓ IRÉN: Én azt szeretném mondani, hogy már eleve nem lehettem volna itt, de most aztán tényleg el kell mennem öt percen belül, és úgy láttam, hogy az elnökválasztás is megint napirenden van...

KOSINSZKY ZSUZSA: Nincs.

ELNÖK: Addig kénytelenek vagytok eltűnni.

DR. VÁGÓ IRÉN: Boldogan, nem erről van szó.

ELNÖK: Akkor most szünet.

DR. SZENES GYÖRGY: Mindenki tudja, hogy itt van még egy napirendi pontunk, amiben határozatot kell hozni, és már nem fogunk: a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai stb.

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Gyuri, ha ez megnyugtat, én úgyis átdolgozást fogok javasolni, nagyon kemény érvekkel, akkor esetleg ez segít majd az állásfoglalásban. Nem NAT-konform.

ELNÖK: Nem tudjuk most megbeszélni, csak szünet után, azzal, hogy testületi határozatot nem tudunk hozni, és többségi álláspontot tudunk kifejteni.

(Szünet: 12.40 - 13.12 óráig)

ELNÖK: Tisztelt Maradék OKNT! Megkezdjük a második napirendi pont tárgyalását. Horn György kért szót.

HORN GYÖRGY: Tisztelt Tanács! Egy ügyrendi felvetésem lenne. Nem tudom, hányan maradunk, ennyien maradtunk összesen vagy még vagyunk-e. A következő miatt kértem szót. Délelőtt, az ülés során kaptam olyan információt, és úgy gondoltam, hogy nem lenne baj, ha a Köznevelési Tanács támogatna abban, bizonyára mindenki tudja, hogy én ilyen érdekvédőként nyüzsgök úgy egyébként, és az az információ érkezett, hogy a költségvetési tárgyalások során a tegnapi napon született egy olyan háttér-, vagy nem tudom, milyen megállapodás, aminek az a lényege, hogy az úgynevezett kötött normákat, az úgynevezett 8. mellékletben lévő

normatívákat - ez a tanár-továbbképzés, a tanárikönyv-vásárlás, pedagógiai szolgálatok (*Dr. Hoffmann Rózsa: Valami hat ilyen van.*)... igen, összesen végül is a diáksportkör és ilyenek vannak benne, ezek kötött normatívák jelenleg, és született egy olyan állítólag háttérmegállapodás, amelyiknek az a lényege, hogy ez bekerül a szabad felhasználású, azaz a 3. mellékletbe.

Ez a dolog azt jelenti, hogy ezek a pénzek iskolafenntartótól függő felhasználásra kerülhetnek, tehát magyarul: a továbbképzési pénzek fordíthatók alapműködésre is, fenntartótól függően. Gondolom, hogy ennek a politikai indítéka - bár nem ismerem a részleteket - az lehet, hogy ahogy a normatíva nem nő olyan módon, amit egyébként az intézményfenntartók szeretnének, és ily módon, különösen a szegényebb önkormányzatok esetében ennek több mint valószínű, hogy a felhasználása lényegében az alapszolgáltatásra fordítódik.

Arra kérném a Köznevelési Tanácsot, hogy ha erre mód van, és ha olyan határozatot hoznánk, hogy ez lényegében a közoktatás innovációja fejlesztésének a finanszírozhatatlanságát fogja jelenteni, mind a tanár-továbbképzésben, mind a könyvvásárlásban. Tehát minden olyan feladatban, a diáksportot beleértve, hogy ez ellen kellene tiltakozni.

Az a kérdésem, hogy támogatna-e a Köznevelési Tanács egy olyanban, hogy ha ebben egyetértünk, hogy a Magyar Országgyűlés képviselőinek, minden képviselőnek egy ilyen értelmű levelet az OKNT küldjön el. Ezt körülbelül két-három órával ezelőtt tudtam meg. Ez egy nagyon súlyos dilemma. A teljes szakmai fejlesztést, ami nem az NFT, érinti. Bocsánat, hogy így felborítottam a dolgokat.

ELNÖK: Az élet borítja fel, nem te. A következőt tudom mondani: pontosan tudni kellene a szöveget. Tehát hogy ez nem egy kósza hír, mire hivatkozva, hol lehet ezt tetten érni, jegyzőkönyvben... (*Dr. Hoffmann Rózsa: És mi az, hogy háttérmegállapodás?*) Ilyet nem írhatunk.

HORN GYÖRGY: Azt gondolom, hogy ha a Köznevelési Tanács ezzel egy ellentétes tartalmú határozati javaslatot tenne, ennek nem az a lényege hogy az ellen tiltakozni, hogy ne vigyék, hanem arról van szó, hogy nagyon fontosnak tartja, hogy ezek az állami források, amelyek az elmúlt másfél évtizedben fokozatosan kerültek be a magyar közoktatás fejlesztési forrásai közé, tehát különböző időszakokban, hogy ezek maradjanak is ott, merthogy most függetlenül attól, hogy nekem mi a hírem, ezt én tényleg úgy gondolom...

ELNÖK: Akkor ezt kihez címezzük? Az országgyűlési képviselőkhöz?

HORN GYÖRGY: Azt gondoltam, hogy név szerint minden egyes országgyűlési képviselőnek. Azt vállalom, hogy ezt e-mailen mindenkinek elküldöm az OKNT nevében, ha ez nem történik meg, én a magam nevében mindenképpen el fogom küldeni, de tényleg ezt egy olyan súlyos dilemmának tartom, hogy ez azt jelenti, hogy a tanár-továbbképzésre érdemi források nem maradnak. Ez azt jelenti, hogy (*Dr. Hoffmann Rózsa: Be fogják olvasztani az alapképzésbe!*)... merthogy nem lesz választásunk.

ELNÖK: A következő megoldást javaslom. Teljes mértékben egyetértek abban, hogy menjen el egy ilyen levél. Én a jelenlévők felhatalmazásával aláírok, mint az OKNT elnöke egy olyan szöveget, hogy ez nem mint testületi határozat legyen megfogalmazva, mert annak nem felel meg. De hogy a OKNT ülésén kaptuk azt az információt, hogy... (*Horn György: Pozitívan is meg lehet fogalmazni és akkor nem kell az információval foglalkozni, hogy ez fontos.*) Jó, de miért jutott ez nekünk pont most eszünkbe? (*Horn György: Ők tudják, és mi is, csak nem kell nekünk a szövegbe beleírni.*)

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Az a javaslatom, hogy Gyurit kérjük meg, hogy ennek a fogalmazványynak a szövegváltozatát készítse el. Formailag egy lehetőség van, hogy az elnök

fordul levéllel, az elnök viszont élhet azzal a jogával, gondolom, hogy elektronikus levélben kikéri az OKNT tagjainak véleményét. Ez nem egy levélszavazás, amit nem tesz lehetővé a szabályzatunk, hanem az elnök kér véleményt, és elnöki kiadásban, amennyiben úgy mérlegelsz, hogy ezek a viszontválaszok megerősítik Gyuri fogalmazványát, akkor elnöki jogkörökkel élve.

Hogy könnyítsük a dolgot, nyilván egy ilyen villám szerkesztőbizottság, én vállalom, hogy...

ELNÖK: Gyurival megfogalmaztatók.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Azt kevésbé. A Gyuri megfogalmazása után a beérkezett vélemények alapján, akár nálad, lakáson egy végleges szövegtervben, tehát hogy a csalánba ne egyedül üljek bele.

ELNÖK: Ha Gyuri ezt ma el tudja küldeni...

HORN GYÖRGY: Én ezt ma megírom, és holnap el tudom küldeni, de ez sürgős, mert a parlament nem várja meg a mi véleményünket.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Én ezt így támogatom és nem kell ebből nagy ügyet csinálni, hiszen itt nem arról van szó, hogy állást foglaltunk vagy döntést hoztunk. (*Nagy József: Tájékoztatjuk a véleményünkről!*) Tehát elnök úr nyugodtan írhat ilyen levelet, és tudhatja, hogy mögötte állunk itt nyolcan, tízen, akik ezt mondtuk. Tehát ez nem gond.

Viszont javasolnám, ha már a képviselők asztalára odakerül egy levél az OKNT-től, hogy akkor térjünk ki arra is, a legutóbbi állásfoglalásunkra, mely meg is jelent a Köznevelésben, és amelyben egybehangzóan emlékezetem szerint mindenki kifogásolta azt az eljárást, hogy a költségvetési törvényben szakmai kérdéseket szabályoznak anélkül, hogy ezt megelőzte volna szakmai egyeztetés. Én nemcsak úgy értesültem, hanem láttam, hogy november 7-én Gusztos Péter olyan módosító indítványt adott be például, amelyben a testnevelésre vonatkozó osztályozási tilalmat javasolja kiterjeszteni az egyéb művészeti tárgyakra. Tarthatatlan álláspont!

Nem előzte meg szakmai vita. Most nem azt, hogy ezt javasolta, mert nyilvánvalóan legalább kétféle vélemény van az OKNT-ben is, de megint az, hogy egy képviselői indítvánnyal úgy belenyúljanak a szakmai történésekbe, ráadásul a költségvetési törvény örve alatt, ami ellen úgy gondolom, hogy az OKNT egyöntetűen tiltakozik. Nagyon javasolnám, hogy akkor kerüljön bele ez is, illetve néhány gondolat abból a korábbi állásfoglalásunkból, amit most nem tudnék idézni, de miután éppen tegnap háborogtam ezen az eseten, ezt úgy felidéztem.

HORN GYÖRGY: Az az állásfoglalás, amit az OKNT csinált anno, az felhatalmazta az elnököt, elnök úr akkor került kórházba, én ezt valamennyi országgyűlési képviselőnek elküldtem.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Nem ártana megismételni. Az országgyűlési képviselők ilyen paksamétákat kapnak naponta, hátha most a tetejére kerül ez és vissza lehetne idézni abból egyikét bekezdést.

HORN GYÖRGY: Egyetértek. Szomorúan tájékoztatom az OKNT-t, hogy három képviselő válaszolt erre a levélre, abból az egyik úgy, hogy nem tudtam megnyitni a mellékletet. Tehát tulajdonképpen kettő válaszolt - egy kormánypárti és egy ellenzéki, az egyensúly kedvéért.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Ez mutatja, hogy jó úton járunk, nem? Micsoda béke! Látod?

ELNÖK: Miután e-mailen megy, aláírod az én nevemet...

HORN GYÖRGY: Elküldöm...

ELNÖK: Elküldöd nekem, én rögtön visszaküldöm, és megy. Jó?

DR. HOFFMANN RÓZSA: Szerintem elég, ha tájékoztatásul megkapjuk. Ez nem stilisztikai kérdés. Ennyi bizalom azért van az elnökben, hogy meg tudja ezt úgy fogalmazni. Emlékezetem szerint az eltelt három év alatt egyszer sem volt arra alkalom, hogy kifogás tárgyává tettük volna az elnöki állásfoglalást.

ELNÖK: Rendben van, ne húzzuk azzal az időt, hogy írjanak még vissza: ezt a levelet egy olyan kíséreléssel küldöm el, hogy „Tájékoztatásul megküldöm azt a levelet, amelyet az országgyűlési képviselőkhöz a mai napon elektronikus úton eljuttattam”.

DR. SZENES GYÖRGY: Egyet hadd mondjak még, mert nagyon fontos lenne. Persze, minden képviselő megkapja, és vagy a szemétkosárba dobja, vagy nem, de az Országgyűlés oktatási bizottságának hangsúlyozottan...

HORN GYÖRGY: Ezzel egyetértek, külön is.

DR. SZENES GYÖRGY: Nem egy képviselő az összes közül, aki az oktatási ügyekkel foglalkozik.

ELNÖK: A levél megfogalmazását és kiküldését Gyuri vállalta – nekem csak a dicsőség jut, hogy aláírhattam. *(Dr. Kelemen Elemér: Szentesítéd.)*

Szeretettel köszöntöm Nagy Gyöngyit, és kérem, hogy néhány szóval vezesse fel a második napirendi pontot, mi pedig utána szóljunk hozzá, nyilvánítsunk véleményt.

NAGY GYÖNGYI MÁRIA: Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Tanácsstagok! Tudom, hogy alig van néhány percünk, hiszen a mai napon még nagyon fontos programjuk van, ezért megpróbálok nagyon-nagyon rövid lenni.

Az irányelv nem ismeretlen a tanács tagjai előtt, hiszen először 1997-ben, majd 2002-ben találkoztak vele. 1997-ben az első kiadására került sor, a 2002. évi módosításnak pedig az volt az indoka, hogy a kerettantervek életbe léptek, és azok alkalmazása az iskolák számára kötelezővé vált. A gyógypedagógiai szakterület azt a megoldást választotta, hogy a már ismert, elfogadott dokumentumot bővíti ki, azaz a kerettantervi funkció betöltésére is alkalmassá teszi.

A jelenleg hatályos szabályozók a kerettantervet ismét iskolai alkalmazásban szükséges, meglévő, de választható, nem kötelező elemként jelenítik meg, tehát gyakorlatilag, szigorúan jogszabályi szempontból megközelítve, ismét a kétpólusú szabályozásra tértünk vissza.

Természetesen ez maga után vont az irányelvet ismét módosítani kellett. Nemcsak ez, hiszen az irányelv funkciója elsősorban és hangsúlyozottan az, hogy a nemzeti alaptanterv alkalmazását a különböző típusú fogyatékos – most hadd használjam a rövidebb kifejezést, hogy egyértelmű legyen és rövidebb – tanulók oktatásában hogyan kell alkalmazni.

Ebben a körben nem információ, hogy a NAT-2003. az ismeretközpontúság helyett a képességfejlesztésre helyezte a hangsúlyt, és ebből következik – mint gyakorló pedagógusok, tudjuk –, hogy az oktatás tartalma tekintetében a kerettanterveknek a szerepe igen megnőtt, meghatározóvá vált. Ez azért is jelentett a munkacsoportnak gondot – ennek volt olyan tagja is, aki már 1997-ben bekapcsolódott ebbe a munkába, és új tagokkal is bővült –, mert eleget kívánt tenni a tervezet készítése során annak a funkciónak is, amit maga a NAT határoz meg – hogy a sajátos nevelési igényű tanulók oktatására vonatkozóan az irányelvekben meg kell határozni bizonyos tartalmaktól történő eltérést, illetve módosítási lehetőségeket. Gyakorlatilag az eddigi ötödik fejezetek redukálása történt – és azért ezt emelem ki elsőként, mert ezek a

lehangsúlyosabban az enyhén értelmi fogyatékos, illetve a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók, iskolák számára ez a fő dokumentum.

Változatlanul szükségesnek tartottuk nagyon széles közvélemény-kutatás után azt, hogy támpontokat adjon az irányelv az egyes műveltségi területekkel kapcsolatban a kerettanterv-készítőknek, és azoknak is, akik helyi tantervet kívánnak készíteni. Ezért került úgy kialakításra, ahogy önök megismerték, hogy témaköröket megjelöl az irányelv, de ezt megpróbáltuk úgy megtenni, hogy kellő szabadságot adjunk azoknak a szakmai műhelyeknek, akik a későbbiekben ezen a területen kívánnak előlépni.

Tudjuk, önök pontosan ismerik azt, hogy mikor milyen anyagi háttérrel rendelkezünk a különböző fejlesztésekre. Az NFT keretében lehetőség adódik majd arra, hogy valódi programcsomagok kerüljenek kidolgozásra, és bízunk benne – tudunk is szándékról –, hogy lesznek olyan műhelyek, amelyek erre a területre kívánnak új programokat, és ahhoz kapcsolódó teljes eszközzrendszert is kidolgozni. Tehát az alternatívitást, a valódi, igazi alternatívitást azok a lehetőségek fogják majd biztosítani.

Nem lenne korrekt, ha akkor, amikor a jelenlegi tervezetben leírtakról szólok, nem említeném meg azt is, hogy igen, egy bizonyos fokig kötöttük magunkat a jelenleg az iskolában meglévő dokumentumokhoz, hiszen a gyógypedagógia területe, ahol alternatív tankönyv még nem volt, mióta gyógypedagógia van Magyarországon. Van egy darab tankönyv. Természetesen itt az alkotók tudtak volna olyan témákat, területeket meghatározni, amik teljesen mások, teljesen új szemléletűek, de ez tisztességtelen lenne az oktatásirányítás részéről akkor, hogyha azonnal nem teszi mellé az új könyveket és minden egyebet. Az értelmi fogyatékos tanulók oktatása területén ebben a folyamatos fejlesztésben tudunk bízni.

Ami új az irányelvben: úgy éreztük, most már elérkezett az az időszak, amikor a bevezetőben foglalkozhatunk azzal, hogy az integrált nevelés során hogy történjék a munkamegosztás. Az eddigi szabályozókban megjelent, hogy gyógypedagógus segíti, gyógypedagógus közreműködik. Ezt ki így értette, ki úgy értette. Most egyértelműen megfogalmazzuk, hogy kinek mi a felelőssége ebben az együttműködésben, és mi a feladata.

A tervezet véleményeztetését lefolytattuk. Nyilvánosan az Oktatási Minisztérium honlapján elérhetővé tettük, és egy hónapig bárki hozzáfűzhetette észrevételeit. Negyvenhárom különböző észrevétel jött. Megjegyzem, hogy ebben van olyan, hogy például a Csongrád Megyei Igazgatói Munkaközösség egy az egyben nagyon bővéleményt küldött, de magánszemélyek, magánemberek is írtak egy-egy sort. Teljesen változatos tehát a kép.

A hivatalos minisztériumi államigazgatási egyeztetés során természetesen a kötelező kör, azaz valamennyi minisztérium, ügyészség, stb. megkapta, és ugyancsak ebben a körben kapta meg valamennyi megyei önkormányzat főjegyzője.

A véleményezés szinte száz százalékig megtörtént, tehát mindenki reagált. Jobbak voltak a vélemények, mint én magam is vártam. Tehát egy kicsit tartottunk attól, hogy az integrált neveléssel, oktatással kapcsolatban a szakmai érdekeket szolgáló szigorítások netán nehezítést váltanak ki bizonyos körből, vagy azt, hogy az idegen nyelv oktatását megint lejjebb hoztuk egy kicsit. Tudjuk, hogy az enyhén értelmi fogyatékos tanulókat oktató iskolák körében van egy enyhe ellenállás, legalábbis volt, de ezt is elfogadta a terület, és gyakorlatilag ami érdemi észrevétel volt, és valóban az átdolgozásnál is érvényesítenünk kell, az a siket gyermekek és tanulók esetében az irányelv a hetedik évfolyamtól jeleníti meg a jelnyelvet. Nem kívánok belemenni, aki közelről ismeri a területet, tudja, hogy itt a hangosbeszéd-tanítás és a jelnyelv alkalmazása mellett érvelők között van egy nagyon régi szakmai vita, ami nagyon nehezen közeledik. A hangos beszéd mellett érvelők, főleg a gyógypedagógiai tanárképző főiskola azt mondja, hogy a fogalmi gondolkodás csak így alakítható ki, hiszen hogy egy példával illusztráljam: a fogalmak nem jelezhetők, a jelezhető az, amit látok a szememmel. Tehát azt, hogy dombormű, jelnyelven én nem tudom elmondani, én jelnyelven azt tudom elmondani, hogy egy szobor, ami mögött van egy fal, ezért te azt nem tudod körbejárni.

De igen széles körben ennek ellenére azért a jelnyelv segítő alkalmazását kérik, és több konzultáció után itt a módosításnál a lehetőséget, tehát a hetedik évfolyamnál alacsonyabb

évfolyamra is az irányelvben meg fogjuk említeni a megértetést, annál is inkább, mert a siketség öröklődő. Tehát a siket gyermekek jelentős százaléka olyan családba született, ahol a szülők is siketek, tehát valóban 3-4 éves koráig, amíg közösségbe kerül, addig is jelnyelven kommunikál az anyukájával, tehát a hangos beszéd melletti segítőként.

Ami észrevétel volt még és konkrétum az önök által ismert anyaghoz képest, hogy itt csak a középfokú oktatás szakaszában 9-10. évfolyamot írunk. Tettük ezt azért, mert a tényleges csak közismereti oktatás idáig tart, hiszen erre már szakképző évfolyamok épülnek azokban az iskolákban, ahol kizárólag értelmi fogyatékos fiatalokat oktatnak. Ez a speciális szakiskola, illetve a készségfejlesztő speciális szakiskola, de elfogadva és igazat adva a véleményezőknél, a középfokú oktatásnál a 9-12. évfolyamot, illetve amennyiben OKJ-szakmára készít fel, akkor az ott meghatározott számú szakképzési évfolyamot meg fogjuk jeleníteni, és röviden utalunk arra, hogy természetesen a pozitív diszkrimináció itt is érvényesül.

A pontosító javaslatok nagyon, tényleg mondhatom azt, hogy az eddig megszokott módon figyelmesen és alaposan olvasták át a kollégák, megmondom őszintén, hogy kifejezetten meghatott, amikor főiskolai tanártól erre a nyílt e-mail címre kaptam egy olyan korrektúrával javított tervezetet, amiben tényleg csak a pontosítás szándéka volt, de látszott benne, hogy átolvasta. Egy példa erre: a látássérült, vak tanulók esetén nagyon fontos a tájékozódás, az irányelvünk tartalmazza, hogy világos pontokat jelöljünk meg, ő írja, hogy amikor a vakokról beszélünk, akkor ezt a világost ki kellene javítani arra, hogy számára egyértelmű tájékozási pontokat. Tehát ilyenek, amit én nem sorolnék fel, mert elég sok. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Mi is köszönjük. Kérdés vagy hozzászólás? Trencsényi László!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Szünet előtt is jeleztem, ami lehet, hogy a legitimációs válságból is kirántja az OKNT-t, mert a dokumentum átdolgozását szeretném javasolni. Van néhány konkrét és van egy általános észrevételem. Miközben a korábban különbözőképpen nevezett irányelveket mindig úgy üdvöztük közfelkiáltással, hogy a pedagógiai progresszió mozdonya, megelőzte az ős-NAT-ot és megelőzte a kerettantervet, ezt az állásfoglalásaink is tükrözték, pedagógiai szemléletében, képességközpontúságában, differenciálásra alkalmazhatóságban, stb.

Most úgy érzem, hogy a NAT 2003 előzött a kanyarban, és ma a NAT-ot progresszívebb dokumentumnak tartom, mint ezt a dokumentumot. Ezt statisztikailag nem elemeztem végig, de a fejlesztési feladatokból éppen a több fejlesztési feladat típusú feladatot redukáltam, és így arányaiban bennmaradt a látenszen tananyagra utaló kifejezések nagyobb aránya, mint az ős-NAT-ban. Mindenképpen javaslom egy ilyen szempontú átnézését és áttekintését.

Tehát ma még egyszer mondom, progresszívebbnek érzem a NAT 2003-at, mint ezt a dokumentumot. A kerettantervből is több minden bennragadt, olykor szövegszerűen is. De a két konkrétum, amiről úgy gondolom, hogy a NAT-tal való összevetés próbáját ez a dokumentum még nem állja ki. A kiemelt fejlesztési feladatok közül a felkészítés a felnőtt szerepekre kiemelt fejlesztési feladatot a NAT - egyébként éppen az OKNT javaslata nyomán - nem szűkítette le a munka világának szerepeire, hanem hangsúlyozottan idehelyezte az állampolgári viselkedés szerepeit, és ide helyezte a családalapító, családfenntartó szerepekre való felkészítést is. A korábbi irányelvek nagyon hangsúlyosan beszéltek éppen a fogyatékos gyerekek szülővé válásának feladatairól. Itt most ez a kiemelt fejlesztési feladat valamennyi fogyatékosági fokon beleszűkült, beleragadt a pályaeorientáció és a pályaválasztás feladataiba, tehát nem tudom szebben fogalmazni, nem állja ki a NAT-tal való összevetés próbáját, mert a NAT-ban ez a kiemelt fejlesztési feladat mást jelent, többet jelent.

Éppen ezeknek a gyerekeknek kellene, hogy ez a két dolog, gyönyörű volt a korábbi dokumentumokban a saját érdekvédő szerepeikre való felkészítés hangsúlyozása, ez most megkopott. A másik pedig, amit szintén a redukció áldozataként látok, ez a dráma helyzete a művészeteknél. Kifejezetten vesztese a dráma ennek az átalakításnak, miközben tudjuk, a sajtós nevelési igényű tanulókat foglalkoztató iskolák pedagógusai is tudják, hogy a dráma

milyen hatékony eszköze azoknak a képességfejlesztéseknek, amelyekben már éppen a sajátos nevelési igényű tanulók még többet igényelnének. Van, ahol meg se jelenik, van, ahol egészen visszafogottan jelenik meg, van, ahol a terminológiából derül ki, apróság, hogy tánc és drámának nevezi magát a műveltségi részterület, de ha a NAT megtette ezt a logikai fordulatot, hogy dráma és táncnak nevezi, nyilván nem véletlenül tette meg.

Tehát formailag és tartalmilag is úgy látom, hogy az ebben az anyagban foglalt dráma, drámai nevelés kifejtése szűkkörűbb és az anyag ártalmára szűkkörűbb, mint a nemzeti alaptantervben a drámával kapcsolatos feladatok, fejlesztési feladatok kifejtése.

Én ebben a két dologban mindenképpen egy átdolgozott változatot szeretnék viszontlátni.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Más? *(Nincs jelzés.)* Akkor tessék mondani!

NAGY GYÖNGYI MÁRIA: Köszönöm szépen. Valóban sokkal bővebb volt az előző irányelvünk, hiszen akkor ez volt az elvárás vele szemben. Szándékosan nem ismétli meg azokat, amiket a NAT-ból, úgy érezzük, egy az egyben ugyanúgy kell magáénak tekinteni az iskolának akkor is, hogyha ő egy olyan iskola, amit esetleg kizárólag valamilyen típusú fogyatékos tanulók nevelésére-oktatására létesített a fenntartó. A kimunkálásnál azért van az, hogy aránytalan bizonyos területeken – van, ahol nem is említi meg, mert azt mondja, nincs mit hozzátenni. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál a kiemelt fejlesztési feladatoknál egy szót sem szól az irányelv. Mivel az a funkciója, hogy az eltéréseket jelenítse meg, vagy ha valahol valamit szükségesnek tart, ezért nem is akartuk megismételni. Erőltetett lett volna, igaztalan és hiteltelen, hogyha ugyanazokat a mondatokat, amiket a NAT a képességfejlesztésről kiválóan megfogalmaz, más sorrendben egymás mellé tennénk. A NAT-tal együtt kezelendő és kezelhető, mert ha ilyen szempontból nézzük, akkor valóban nagyon sok terület van, amit nem említ meg, mert a munkabizottság úgy érezte, nincs olyan eltérés, amit itt meg kellene említeni. A kerettantervekben érvényesülhetnek azok a részletek, amelyek korábban az irányelvben érvényesültek, de ugyanez a bizottság egyébként egy kerettanterven is dolgozik, gyakorlatilag elkészült mind a két területre, ahol azokat az értékeket, amiket innen kivett közkinccsé kívánja tenni. Mivel jogszabály, törvény alapján nem teheti kötelezővé, ezért ebben nem mertük akartuk benne hagyni, hiszen ha a miniszter által kiadott jogszabály ellentmond a törvénynek, az azért elég kínos lenne.

A drámát megnéztem gyorsan az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolájánál, hiszen, hogyha egy tanuló ép értelmű – függetlenül attól, hogy látásával, hallásával, mozgásával valamilyen probléma van –, rá is a többségi intézményekre kiadott kerettantervek vonatkoznak, azzal az eltéréssel, amik itt megjelennek az irányelvben. Például a vak tanulók esetében a Braille-írással, -olvasással kiegészül a magyar nyelv és irodalom. Ezeket a nagyon alapvető dolgokat tartalmazza csak az irányelv, de az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál a dráma az alapozó szakasztól kezdve – tehát az ötödik évfolyamtól kezdve, az anyag 46. oldalától... Én most nem merek semmiféle érvelésre vállalkozni abban, hogy a fejlesztési feladatokban hogyan köszön vissza, mert ahhoz nekem is még egyszer át kellene ezt a részt olvasnom, ezért csak a műveltségi területeknél, részterületeknél nevesítettük, hiszen még a terápiás célok, feladatok körében is a gyógypedagógiai mindig fontosak tartotta.

Azt hiszem, egyelőre ennyiben reagálnék. Köszönöm.

ELNÖK: Viszonzás, Trencsényi Laci?

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Az álláspontomat fenntartom, és kérek arra lehetőséget, hogy ezt megbeszéljük, és megmutassam a bizonyítékaimat. Gondolom, hogy itt az idő sodrában erre most nincs lehetőség. Példaként mondom: a siket gyerekeknél a kreativitás fejlesztése szempontjából megkülönböztetett jelentőséggel bír a vizuális kultúra sokoldalú művelése. Ha ez irányelv, akkor azt mondja, hogy a rajzolás, mintázás, ábrázolás prioritást élvez más művészeti ágak között, holott éppen az emberi kapcsolatokban megjelenő drámai kifejezés a siket

gyerekek – a Török Béla-iskola gyerekei ezt kiválóan bizonyítják – éppen a drámai neveléssel jutnak az együttműködésben messze a művészetén túl. Azok a drámai foglalkozások, amiket én ott például láthattam, amiről írhattam, azt mondják, akár dráma is lehet élvezhető, ugyanakkor a prioritás a vizuális kultúra, ez a szöveg viszont egyértelműen azt sugallja, hogy „Hajrá, vizuális kultúra! – a többi másodlagos. Ezzel én nem tudok egyetérteni. És ilyen példáim vannak még.

ELNÖK: Kérem, hogy azt, amit most Trencsényi László felajánlott, szíveskedjenek személyes találkozássá realizálni, és ha ő felajánlotta az együttműködését abban, hogy szövegszerűen is javaslatokat tesz, ezt vitassák meg. Ez nem tud testületi határozat lenni, szakkérdésekben nem is venném a lelkemre, hogy szavazzunk – én például biztos tartózkodnék –, viszont nagyon fontosnak tartom, hogy Trencsényi tanár úr szavai legalábbis a vita alapjául szolgálhassanak. Ebben az értelemben fogom az emlékeztetőben is megfogalmazni, hogy ez a felajánlás megtörtént.

NAGY GYÖNGYI MÁRIA: Természetesen örömmel és köszönettel elfogadjuk, hiszen csak épülhet tőle az irányelv. Tényleg nem ez a fórum az, hogy megbeszéljük, hogy a nagyothallóknál emlékeim szerint ez egy kicsit másképp jelenik meg, mint a siketeknél – a Török Béla-iskola is nagyothallókkal foglalkozik –, de azt hiszem, ez a megoldás, amiről javaslat született.

ELNÖK: Akkor ezt a napirendi pontot ezzel lezárjuk, hogy a jelenlévők azt ajánlják, hogy ez a szakmai vita létrejöhessen.

BRASSÓI SÁNDOR: Szeretnék annyit hozzátenni, hogy a tárcát rendkívüli módon szorítja az anyag kiadásának kényszere, és a folyamat egyfajta tárcaközi stádiumba is került, van, és egy társadalmi egyeztetése is folyik.

NAGY GYÖNGYI MÁRIA: Gyakorlatilag befejeződött a tárcaegyeztetés.

BRASSÓI SÁNDOR: Nagyon fontos lenne számunkra, hogy az OKNT – a Trencsényi úrral történő egyeztetést persze megtartva – támogatását fejezze ki, mert ezen intézmények helyi tanterveinek elkészítése lényeges feladat. Ezért szeretnénk a hozzájárulást kérni az OKNT-től.

ELNÖK: Csak olyan szöveget tudunk megfogalmazni, ami jogilag korrekt. Most nem tudjuk azt mondani a létszám miatt – ami nem az első eset –, hogy ezt az OKNT testületi határozattal elfogadta. Az OKNT ezzel az észrevétellel továbbgondolásra kérte a feleket. Egyébként más észrevétel nem lévén, ezt úgy is lehet értelmezni, hogy a jelenlévők ezt alkalmasnak tartják arra a funkcióra, amire létrejött.

HORN GYÖRGY: A törvény ezt nem teszi számunkra lehetővé.

ELNÖK: Mit? Nem tudunk egyetértést gyakorolni, mert nem vagyunk hozzá elegenden.

HORN GYÖRGY: Csak azt tudom mondani Brassói úr felvetésére, hogy ezt ők addig nem fogják tudni előterjeszteni, amíg mi erre igent nem mondunk.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Fogadjuk el!

HORN GYÖRGY: Ez NAT-jellegű szabályozás.

ELNÖK: Ezt nem tudjuk megtenni.

HORN GYÖRGY: Megint a saját csapdánk.

ELNÖK: Sajnos, ez azzal jár, hogy...

DR. HOFFMANN RÓZSA: Vagy vállalják azt, hogy az egyetértés nélkül viszik tovább, és egy következő ülésen, ha határozatképesek leszünk – addig úgyse zárul le a folyamat –, korrigálni tudjuk ezt a hibát. Esetleg ezt kellene megfontolni.

ELNÖK: Mindig csak a jelenlévők nevében lehet megfogalmazni valamit, ami nem érvényes testületi határozat. Törvényi szentesítést ez nem jelent. Ha nem akadályozza a továbbvitelt, hogy ez így... *(Nagy József: Mi az a határidő, amíg ki kellene hirdetni?)*

BRASSÓI SÁNDOR: Szerettük volna még január elején.

ELNÖK: Azt tudom mondani, hogy 13-án ülünk és ezzel fogunk kezdeni. *(Dr. Szenes György: Akkor viszont már vita nélkül!)*

HORN GYÖRGY: Bocsánat, nemcsak arról van szó, hogy mi itt testületileg kevesen vagyunk, mert ez a mi bűnünk, de én ehhez nem mernék hozzászólni, mert nem értek hozzá, de Lacinak volt egy olyan általános felvetése, túl a részleteken, az egyeztetésen, ami pedig egy érdemi kérdés, hogy ha a NAT-alapú szabályozás valahogy átalakul, és nem tudom, hogy szakértő-e, de úgy beszélt róla, mintha értene hozzá *(Derűltség.)*, ő azt mondta, hogy nem kompatibilis a NAT-szabályozással maga az egész szöveg, márhogy nem szövegszerűen, hanem funkciójában. Ez pedig azt gondolom, több, mint olyan kérdés, amire azt lehetne mondani, hogy disznók vagyunk, mert csak 11-en vagyunk itt.

NAGY JÓZSEF: Január 13-án nem lenne jó?

ELNÖK: Más választásunk nincs. *(Nagy József: Az a következő ülésünk.)*

NAGY GYÖNGYI: Lehet, hogy úgy akartam érteni, de én úgy értettem azt, amit Trencsényi úr elmondott, hogy eddig az irányelv korszerűbb volt, de most a NAT lekörözte. Én változatlanul a kettőt együtt tudom kezelni. Én erre azt mondom, hogy hál' istennek, mert valóban eddig a képességfejlesztés előtérbe helyezésével az irányelv előző két variációja volt az, ami vezetett, éppen azért, mert a NAT-ban ezt nem találtuk meg, vagyis nem úgy találtuk meg, viszont a fogyatékosságok területén nagyon hangsúlyosan szükségesnek éreztük, ezért az irányelvbe odatettük, hogy a NAT és ez együtt így van.

Ez nem változott a törvényi szabályozásban és az iskolákra való kötelezésben, tehát nekik ez nem a NAT helyett van, hanem a NAT-tal együtt. Tehát amikor a NAT-ban elolvassuk egy fejlesztési területet, akkor megnézi, hogy látássérültnél ehhez ír-e valamit az irányelv. Ha igen, akkor azzal együtt veszem, ha nem, akkor csak a NAT-ot veszem.

Tehát nekik is egy kötelező dokumentum, úgyhogy...

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: De ebbe nincs beleírva, a szövegbe.

NAGY GYÖNGYI: Ez a törvényjavaslat a közoktatási törvény 8/A §-a, ha jól emlékszem, hogy az intézmények a helyi tantervük elkészítésénél a nemzeti alaptantervben foglaltak mellett a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásáról szóló tantervi irányelveket is figyelembe veszik.

De én meg fogom kérni, hogy most beszéljünk majd meg egy időpontot arra, hogy ezt az egyeztetést meg tudjuk tenni, és hallássérült szakértőt is meg fogok rá hívni, mert ugye, azt senki nem gondolja, hogy mind a kilenc területnek én vagyok a legjobb tudója. Tehát ezt nem érzem ilyen gondnak. *(Nagy József: De a szavazást igen!)*

ELNÖK: Igen, 13-án első napirendi pontként fogjuk jóváhagyni, addigra Trencsényi úr és... *(Nagy József: És az észrevételeket is bedolgozzák.)* Igen, bedolgozzák az észrevételeket és 13-án ígérem, hogy első napirendi pontként fogjuk jóváhagyni.

HORN GYÖRGY: A PISA-jelentés simán elveszi az első hat órát.

ELNÖK: Első napirendi pont lesz. Köszönöm.

KOSINSZKY ZSUZSA: Rákérdeztem a politikai államtitkárságon és azt mondták, hogy 2-re jön le az államtitkár úr.

HORN GYÖRGY: Én rendkívül snassznak tartom, hogy egy 23 tagú testület 6-7 emberrel fogadja a politikai államtitkár urat. Nem kellene neki felajánlani, hogy a következő ülésre vagy januárban jöjjön el?

ELNÖK: Igen, ez logikus.

HORN GYÖRGY: Fiatal gyerek, biztosan meg fogja érteni. Ha testületként kívánunk kiállni, akkor ebben a felállásban ezt nem javasolnám.

ELNÖK: Köszönöm szépen, az ülést bezárom.

(Az ülés végének időpontja: 13 óra 56 perc)

Dr. Loránd Ferenc
az OKNT elnöke

Tartalomjegyzék

Az Európai mérőföldkövek közoktatás területén történő megvalósításához készített cselekvési terv véleményezése.....	5
<i>Brassói Sándor előadása.....</i>	<i>5</i>
<i>Halász Gábor tájékoztatója.....</i>	<i>6</i>
<i>Halász Gábor válaszai.....</i>	<i>13</i>
<i>Halász Gábor válasza az elhangzott reflexiókra.....</i>	<i>27</i>
A judaisztika tantárgy érettségi vizsgakövetelményének elfogadása.....	31
A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló OM-rendelet.....	35
<i>Nagy Gyöngyi Mária szóbeli kiegészítése.....</i>	<i>35</i>